

DIAGNOZA SPOŁECZNO-
GOSPODARCZA I ŚRODOWISKOWO-
PRZESTRZENNA POWIATU
ZWOLEŃSKIEGO

Zwoleń, maj 2023

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
1. WYMIAR SPOŁECZNY	4
1.1. Demografia	4
1.2. Edukacja.....	6
1.3. Kultura i rozrywka.....	9
1.4. Sport i rekreacja.....	11
1.5. Aktywność i integracja społeczna (w tym wsparcie osób z niepełnosprawnościami) ..	11
1.6. Ochrona zdrowia	14
1.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	15
1.8. Wyzwania rozwojowe – wymiar społeczny.....	17
2. WYMIAR GOSPODARCZY	18
2.1. Przedsiębiorczość	18
2.2. Rynek pracy i bezrobocie.....	20
2.3. Rolnictwo.....	22
2.4. Turystyka	23
2.5. Wyzwania rozwojowe – wymiar gospodarczy.....	25
3. WYMIAR ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNY.....	26
3.1. Zasoby naturalne i formy ochrony przyrody	26
3.2. Stan i ochrona środowiska naturalnego (w tym klimatu)	27
3.3. Wyzwania rozwojowe – wymiar środowiskowo-klimatyczny	28
4. WYMIAR PRZESTRZENNY.....	29
4.1. Położenie. Układ przestrzenno-administracyjny.....	29
4.2. Gospodarka nieruchomościami i ład przestrzenny	29
4.3. Infrastruktura techniczna	30
4.4. Infrastruktura i dostępność drogową, kolejową oraz rowerową	31
4.5. Transport publiczny.....	32
4.6. Powiązania funkcjonalne.....	33
4.7. Wyzwania rozwojowe – wymiar przestrzenny.....	34
5. WYMIAR INSTYTUCJONALNY.....	35
5.1. Stan finansów powiatu	35
5.2. Zasoby instytucjonalne powiatu.....	35
5.3. Współpraca z Gminami z obszaru powiatu	37
5.4. Wyzwania rozwojowe – wymiar instytucjonalny	38
6. WYZWANIA STRATEGICZNE POWIATU ZWOLEŃSKIEGO	39

WSTĘP

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie syntetycznej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej powiatu zwoleńskiego na potrzeby **opracowania dokumentu pn. „Strategia (kierunki) rozwoju powiatu zwoleńskiego na lata 2023-2030”**, zawierającej program rozwoju i kierunki działania zarządu powiatu. Diagnoza porusza jedynie wybrane, **najistotniejsze dla rozwoju powiatu zwoleńskiego zagadnienia**.

Zakres czasowy opracowania obejmuje lata **2011-2021**¹, jednakże tam, gdzie było to możliwe wykorzystano najbardziej aktualne na dzień sporządzenia opracowania informacje.

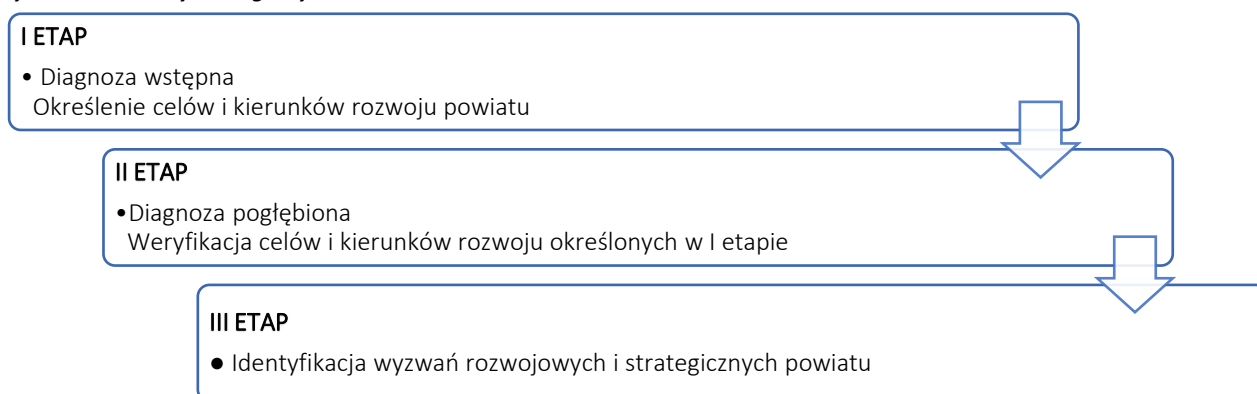
Dane wykorzystane do analizy pochodzą ze **źródeł pierwotnych i są pozyskane z krajowej statystyki publicznej** (Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, raporty opracowane przez instytucje publiczne) i zasobów informacyjnych powiatu. Do analizy wykorzystano oprócz danych z Banku Danych Lokalnych również dane prezentowane na stronie www.polskawliczbach.pl oraz w Monitorze Rozwoju Lokalnego² - narzędziu Związku Miast Polskich, pozwalającym na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego jednostek samorządu terytorialnego.

Punktem odniesienia w analizie danych, w tym formułowaniu wniosków, były dane dotyczące powiatów sąsiadujących, województwa mazowieckiego oraz kraju.

Analiza danych statystycznych została uzupełniona informacjami pozyskanymi od **przedstawicieli zarządu powiatu oraz kierowników wydziałów Starostwa Powiatowego w Zwoleniu i jednostek organizacyjnych powiatu**, a także ankietowymi **badaniami mieszkańców i obserwacjami**.

Diagnozę powiatu zwoleńskiego przeprowadzono w trzech etapach (**Rys.1.** poniżej).

Rysunek 1: Metodyka diagnozy

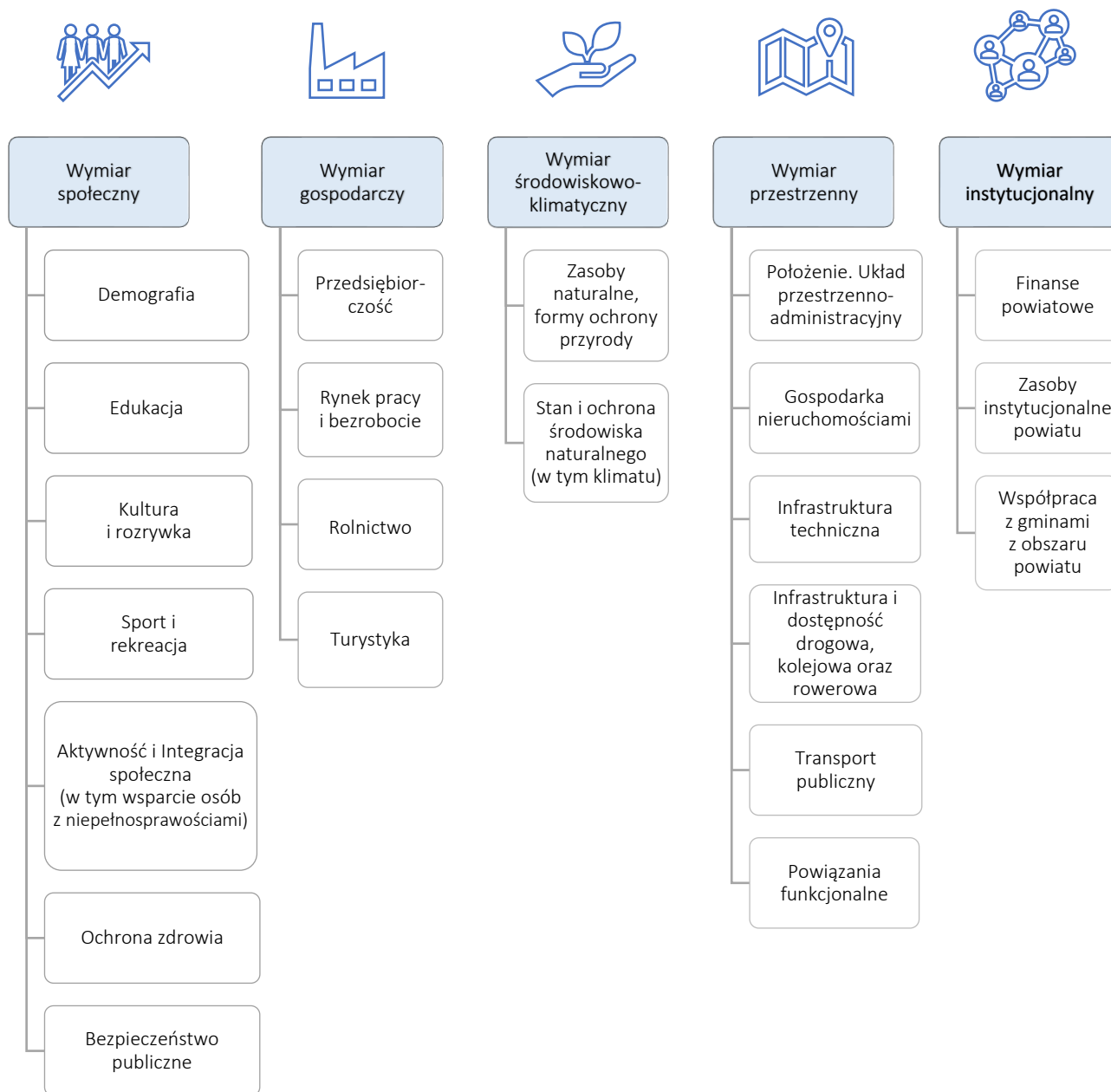
W **pierwszym etapie** na podstawie wstępnej diagnozy powiatu zwoleńskiego określono (w drodze dialogu strategicznego) cele i kierunki rozwojowe powiatu.

¹ Zakres czasowy analizy zdeterminowany jest dostępnością danych statystycznych w BDL.

² <https://analizymonitorrozwaju.pl>

W drugim etapie – w celu potwierdzenia zasadności przyjętych celów i kierunków działań przeprowadzono diagnozę pogłębioną (kontekstową) powiatu zwoleńskiego w pięciu wymiarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowo-klimatycznym, przestrzennym i instytucjonalnym (Rys. 2).

Rysunek 2: Wymiary diagnozy społeczno-gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej powiatu zwoleńskiego

W kolejnym etapie (**trzecim**) na podstawie wyników diagnozy pogłębionej wskazano wyzwania rozwojowe powiatu zwoleńskiego w analizowanych wymiarach diagnostycznych, które stanowić będą materiał wyjściowy do dalszych prac w procesie planowania strategicznego.

1. WYMIAR SPOŁECZNY

Diagnoza w wymiarze społecznym dotyczy jednego z kluczowych zasobów – „zasobu i kapitału” ludzkiego oraz czynników warunkujących jego prawidłowy rozwój i funkcjonowanie. Liczba mieszkańców określonego terytorium i jej zmiany są podstawą dla szacowania aktualnego i prognozowania przyszłego popytu na usługi, infrastrukturę techniczną, nieruchomości mieszkaniowe i komercyjne, miejsca pracy, ale także stanu lokalnych finansów publicznych. Sytuacja demograficzna wyznacza potencjalny zasób i siłę rynku pracy. Natomiast różnorodność, dostępność i jakość usług (nie tylko publicznych) ma kluczowe znaczenie dla warunków życia mieszkańców, wpływając na atrakcyjność obszaru oraz zatrzymanie dotychczasowych (szczególnie młodych) i pozyskanie nowych mieszkańców. Istotnymi czynnikami w procesie podejmowania decyzji osiedleńczych (oprócz jakości usług i atrakcyjności terenu do zamieszkania) są także: poziom bezpieczeństwa (w tym zdrowotnego) mieszkańców oraz warunki dla budowania wspólnoty lokalnej i integracji społecznej³.

1.1. Demografia

Rozwój każdej jednostki terytorialnej bazuje w głównej mierze na zasobach wewnętrznych (endogenicznych), wśród których kluczowe znaczenie ma czynnik ludzki. Na jego jakość wpływa szereg zmiennych, w tym m.in. stan i struktura ludności, ruch naturalny czy procesy migracyjne.

Sytuacja demograficzna w znaczący sposób wpływa na możliwości rozwojowe obszaru - starzenie się społeczeństwa, malejący przyrost naturalny czy depopulacja oddziałują na liczbę osób zdolnych do podjęcia aktywności zawodowej, co z kolei bezpośrednio wpływa jakość życia, zamożność mieszkańców i w konsekwencji zasobność gminy. Analiza obecnej struktury wieku lokalnej społeczności oraz obserwowanych trendów pozwala oszacować zmiany oczekiwane w przyszłości, dotyczące popytu na usługi, infrastrukturę techniczną, nieruchomości mieszkaniowe i komercyjne, miejsca pracy.

Fakty i tezy wynikające z analizy sytuacji demograficznej powiatu zwoleńskiego prezentuje **Zestawienie 1**.

Zestawienie 1: Fakty i tezy – obszar „Demografia”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Malejąca liczba mieszkańców powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W 2021 r. na terenie powiatu zwoleńskiego mieszkało 34 732 osób ✚ Od 2011 r. liczba ludności zamieszkującej powiat spadła o 6,54 % ✚ Prognozuje się, że sytuacja ludnościowa powiatu w najbliższych latach pogorszy się. Do 2050 r. liczba mieszkańców powiatu spadnie do poziomu 29 999 osób, tj. o 15,15% (wobec liczby mieszkańców prognozowanej na 2025 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 1 ✚ Tabela 7
Ujemny przyrost naturalny	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. w powiecie zwoleńskim odnotowuje się ujemny przyrost naturalny (mniej urodzeń żywych niż zgonów) ✚ Przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w 2021 r. w powiecie zwoleńskim wyniósł -7,87 i był znacznie niższy niż w województwie mazowieckim (-3,61) i w kraju (-4,93) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 2 ✚ Tabela 7

³ Związek Miast Polskich, www.systemanaliz.pl

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dynamika zmian wskaźnika przyrostu naturalnego od 2011 r. była dodatnia (co oznacza, że sytuacja ludnościowa powiatu pogarsza się) ✚ Liczba urodzeń oraz zgonów na 1 tys. ludności w okresie 2011-2021 w powiecie zwoleńskim wahała się; dynamika zmian wskaźników urodzeń pozostawała przez ww. okres ujemna, a zgonów⁴ wykazywała tendencję wzrostową (wpływając negatywnie na dynamikę zmian wskaźnika przyrostu naturalnego) ✚ Do 2050 r. prognozowany jest spadek liczby osób w wieku 0-17 lat o 33,92 % (wobec liczby osób w ww. wieku prognozowanej na 2025 r.) 	
Niekorzystana sytuacja migracyjna	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. odnotowuje się ujemne saldo migracji (więcej osób opuszcza teren powiatu niż melduje się na terenie powiatu), choć sytuacja w tym zakresie się poprawia (dynamika zmian jest ujemna) ✚ Saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w okresie 2011-2021 wahało się; dynamika zmian wskaźnika była ujemna (sytuacja się poprawia - zmniejszył się dystans pomiędzy osobami meldującymi się na terenie powiatu i osobami, które się wymeldowują z terenu powiatu) ✚ Powiat zwoleński w 2021 r. odnotowuje ujemny, a zarazem niższy wskaźnik salda migracji na 1 tys. osób niż w woj. mazowieckim (2,4) i kraju (0,1) ✚ Saldo migracji ludzi młodych (15-39 lat) na 1 tys. mieszkańców jest ujemne (więcej osób młodych opuszcza powiat niż do niego przybywa); dynamika zmian jest dodatnia (co oznacza, że sytuacja w zakresie migracji ludzi młodych się pogarsza) ✚ Saldo migracji osób w wieku produkcyjnym pozostaje ujemne od 2011 r.; choć sytuacja w tym zakresie poprawia się. ✚ Zameldowania i wymeldowania ogółem w powiecie są wynikiem migracji wewnętrznych ✚ Porównywalna liczba osób mieszkających uprzednio na wsiach i w miastach melduje się w powiecie zwoleńskim; podobna prawidłowość charakteryzuje osoby opuszczające powiat. 	✚ Tabela 6
Niekorzystne zmiany struktury funkcjonalnych grup ludności (spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym)	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym (tj. kobiet w wieku 60+/ i mężczyzn w wieku 65+) w liczbie mieszkańców powiatu; spada zaś udział osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) i przedprodukcyjnym (0-17 lat) ✚ Od 2011 r. wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym ✚ Od 2011 r. spada wskaźnik potencjału demograficznego powiatu (tj. udziału osób w wieku 24-34 lata w liczbie mieszkańców powiatu) ✚ Prognozuje się (do 2050 r.) dalszy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (o 33,92%⁵) i produkcyjnym (o 22,62%⁵) oraz udział osób w wieku przedprodukcyjnym (o 22,12%⁵) i produkcyjnym (o 8,80%⁵) w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu 	✚ Tabela 4 ✚ Tabela 7
Starzenie się społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. wzrasta ogólna liczba osób w wieku 65-79 lat ✚ Od 2011 r. wzrasta odsetek osób w wieku 65+ w populacji powiatu ✚ Od 2011 r. wzrasta wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi 	✚ Tabela 3 ✚ Tabela 5 ✚ Tabela 7

⁴ Porównanie wartości wskaźnika z ostatniego okresu objętego badaniem do wartości wskaźnika z pierwszego okresu objętego badaniem

⁵ Wobec liczby osób w ww. wieku prognozowanej na 2025 r.

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> + Na względnie stałym poziomie (choć z tendencją spadkową) utrzymuje się liczba osób starszych-starszych (powyżej 80 roku życia) w populacji powiatu + Od 2011 r. zmniejszył się udział populacji osób starszych-starszych (80 lat i więcej) w ogólnej liczbie ludności + Do 2050 r. prognozuje się wzrost liczby osób w wieku 65+ (o 36,65%⁶) i znaczny wzrost liczby osób w wieku 80+ (o 109,34%⁶) + Prognozuje się wzrost udziału osób w wieku 65+ w liczbie mieszkańców powiatu ogółem (o 59,87%⁶) oraz znaczny wzrost udziału osób w wieku 80+ (o 146,78%⁶) w populacji powiatu zwoleńskiego 	
<p>Duże prawdopodobieństwo utrzymania się negatywnych trendów demograficznych w przyszłości</p>	<ul style="list-style-type: none"> + Dzietność kobiet (w 2021 r. -1,35) utrzymuje się na niższym poziomie niż w regionie (w 2021 r.- 1,49) i nieco wyższym niż w kraju (w 2021 r. - 1,32) + Dzietność kobiet w wieku prokreacyjnym (15-49 lat) nie gwarantuje zastępowalności pokoleń + Od 2011 r. spada liczba kobiet w wieku prokreacyjnym (15-49 lat) na 1000 mieszkańców; ujemna dynamika zmian (wskazująca na pogorszenie sytuacji) jest porównywalna do dynamiki zmian w regionie (w powiecie zwoleńskim dynamika wynosi: -7,59%; w woj. mazowieckim: - 7,95%) + Saldo migracji kobiet w ruchu między powiatowym od 2011 r. jest ujemne (więcej kobiet opuszcza powiat niż do niego przybywa), choć zauważalna jest poprawa sytuacji w ww. zakresie 	<ul style="list-style-type: none"> + Tabela 2 + Tabela 6

1.2. Edukacja

Edukacja to proces polegający na zdobywaniu, przekazywaniu oraz kształtowaniu wiedzy, umiejętności i postaw oraz wyłaniania talentów dzieci i młodych ludzi. Jakość i stan edukacji ma kluczowy wpływ na budowanie szans rozwojowych człowieka i społeczeństwa. Organizacja i funkcjonowanie systemu edukacji (obejmującego m.in. edukację szkolną ponadpodstawową, a także pozaszkolne formy kształcenia) oddziałuje także na rynek pracy, zarówno przyszły, jak i obecny. Ważne jest też zapewnienie odpowiedniej dostępności do opieki nad dzieckiem (szczególnie małym), jako czynnika aktywizacji zawodowej, ułatwiającego powrót na rynek pracy osób posiadających dzieci (głównie kobiet).

Z uwagi na zakres zadań publicznych powierzonych powiatowi diagnoza w obszarze edukacji koncentruje się na edukacji ponadpodstawowej, tylko w niezbędnym zakresie odwołując się do danych dotyczących pozostałych poziomów edukacji (przedszkolnej, podstawowej, policealnej).

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Edukacja” w powiecie zwoleńskim prezentuje **Zestawienie 2**.

Zestawienie 2: Fakty i tezy – obszar „Edukacja”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
<p>Istniejące placówki edukacyjne, w tym placówki szkolnictwa ponadpodstawowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> + Na terenie powiatu funkcjonuje 17 szkół podstawowych, dla których organami prowadzącymi są Gminy położone w granicach administracyjnych powiatu + Na terenie powiatu funkcjonuje 1 ogólnokształcąca szkoła ponadpodstawowa (Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego), której organem prowadzącym jest powiat zwoleński 	<ul style="list-style-type: none"> + Tabela 8 + https://zsrtzwolen.pl + https://szkolyzwolen.zdz.kielce.pl

⁶ Wobec liczby osób w ww. wieku prognozowanej na 2025 r

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu funkcjonuje Zespół Szkół Rolniczo-Technicznych im. Bohaterów Walki z Faszyzmem, dla którego organem prowadzącym jest powiat zwoleński W ramach zespołu szkół funkcjonuje 1 technikum (kształcąca młodzież na kierunkach: technik agrobiznesu, technik architektury krajobrazu, technik ekonomista, technik geodeta, technik informatyk, technik spedytor, technik rolnik) oraz 3-letnia szkoła branżowa I stopnia (kształcąca młodzież m.in. w zawodach: mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych, mechanik pojazdów samochodowych, sprzedawca, kucharz, piekarz, stolarz, fryzjer, elektryk, monter elektronik, operator obrabiarek skrawających, cukiernik, blacharz samochodowy, elektromechanik pojazdów samochodowych, monter sieci i instalacji sanitarnych, murarz-tylnik, ślusarz) ✚ Na terenie powiatu funkcjonuje 1 Liceum dla dorosłych, prowadzone przez stowarzyszenie Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach ✚ Na terenie powiatu funkcjonuje 1 szkoła policealna: Centrum Kształcenia Zawodowego, prowadzona przez stowarzyszenie Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach ✚ Na terenie powiatu nie funkcjonują uczelnie wyższe lub ich filie. ✚ Mieszkańcy powiatu zwoleńskiego kształcą się na studiach wyższych na terenie innych ośrodków (w tym w najbliższych położonych: Warszawie, Lublinie, Radomiu, Kielcach) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu – 2023 r.
<p>Niewystarczająca jakość infrastruktury i wyposażenia placówek szkolnictwa ponadpodstawowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Infrastruktura placówek szkolnictwa ponadpodstawowego i okołoszkolna, będąca w gestii Powiatu wymaga dalszej i sukcesywnej modernizacji ✚ Istnieją potrzeby związane z poprawą jakości technicznej obiektów (w tym termomodernizacja budynków, wymiana źródeł ciepła, wyposażenie placówek w dostęp do szerokopasmowego internetu) ✚ Istnieją potrzeby związane z doposażeniem pracowni szkolnych (w tym pracowni tematycznych, językowych) w niezbędne pomoce dydaktyczne i sprzęt 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu (spotkania z zespołem ds. opracowania strategii)
<p>Dobra dostępność do edukacji ponadpodstawowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Stabilna i stała liczba publicznych placówek edukacyjnych ponadpodstawowych (3 szkoły ponadpodstawowe: liceum, technikum, szkoła branżowa), zapewniająca możliwość kształcenia dla uczniów z terenu powiatu (w roku szkolnym 2021/2022 dostępność miejsc w ww. szkołach wynosiła 350 miejsc ogółem; liczba absolwentów szkół podstawowych w powiecie w 2021 r.: 323). ✚ Zlokalizowanie szkół ponadpodstawowych w mieście powiatowym, dająca możliwość skorzystania z dojazdu do szkół środkami publicznego transportu drogowego z pozostałych miejscowości powiatu ✚ Od 2019 r. powiat oferuje osobom kształcącym się w szkołach ponadpodstawowych (technikum, szkoła branżowa) mieszkającym poza Zwoleniem możliwość skorzystania z internatu (w 2021 r. z oferty powiatu skorzystało 24 uczniów). Liczba miejsc w internacie jest adekwatna do zapotrzebowania - wszystkie wnioski o przyjęcie do internatu zostały pozytywnie rozpatrzone ✚ W roku szkolnym 2021/2022 wniosek o przyjęcie do Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu złożyło 132 osoby na 110 dostępnych miejsc; a w roku szkolnym 2022/2023 – 181 osób na 110 dostępnych miejsc. Wszyscy chętni znaleźli miejsce w szkole ✚ W roku szkolnym 2021/2022 wniosek o przyjęcie do szkół w Zespole Szkół Rolniczo- Technicznych im. Bohaterów Walki z Faszyzmem w Zwoleniu złożyło 260 osób na 250 dostępnych miejsc; a w roku szkolnym 2022/2023 – 286 osób na 250 dostępnych miejsc liczba 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 8 ✚ Tabela 9 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu – 2023 r. ✚ Dane własne powiatu

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<p>osób na 1 miejsce – 1,04 w roku 2021/2022 i 1,14 w 2022/2023). Wszyscy chętni znaleźli miejsce w szkole</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Większość (71,79%) biorących udział w badaniu mieszkańców powiatu zwoleńskiego korzystających z edukacji ponadpodstawowej korzysta z ofert szkół powiatu zwoleńskiego ✚ 39,71% zainteresowanych respondentów uważa, że dostępność edukacji ponadpodstawowej jest bardzo dobra lub dobra; kolejne 35,46% - średnia (ani dobra, ani zła) 	
<p>Usługi edukacji ponadpodstawowej adekwatne do liczebności populacji osób młodych z terenu powiatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W 2021 r. do szkół średnich (ogólnokształcących, techników, branżowych) uczęszczało 918 uczniów z terenu powiatu zwoleńskiego, co stanowi 50,60 % mieszkańców powiatu w wieku 15-19 lat (1814 osób). Pozostali mieszkańcy powiatu w wieku 15-19 lat kontynuują naukę w placówkach poza powiatem lub nauki nie kontynuują ✚ Większość (71,79%) biorących udział w badaniu mieszkańców powiatu zwoleńskiego korzystających z edukacji ponadpodstawowej korzysta z ofert szkół powiatu zwoleńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 9 ✚ Tabela 5 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu – 2023
<p>Zbliżone do średniej ogólnopolskiej warunki kształcenia w szkołach ponadpodstawowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Liczba uczniów w oddziale i średnia liczba uczniów przypadająca na 1 nauczyciela w liceach spada, pozostając w 2021 r. na poziomie porównywalnym do średniej krajowej (wynoszącym 14 osób na 1 nauczyciela); co daje możliwość indywidualnego podejścia do ucznia ✚ Liczba uczniów w oddziale rośnie, a średnia liczba uczniów przypadająca na 1 nauczyciela w technikach spada, pozostając w 2021 r. na poziomie porównywalnym do średniej krajowej (wynoszącym 14 osób na 1 nauczyciela), co daje możliwość indywidualnego podejścia do ucznia ✚ Liczba uczniów w oddziale i średnia liczba uczniów przypadająca na 1 nauczyciela w szkołach branżowych I stopnia utrzymuje się na stałym poziomie, pozostając w latach 2021 r. na poziomie porównywalnym do średniej krajowej (wynoszącym 18 osób na 1 nauczyciela) – co ogranicza możliwości indywidualnego podejścia do ucznia w przypadku nauki zawodu 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 8
<p>Średnia jakość nauczania w szkołach ponadpodstawowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ 24,82 % zainteresowanych respondentów uważa, że jakość edukacji ponadpodstawowej jest bardzo zła lub zła; kolejne 35,46% uznaje ją za średnią (ani dobrą, ani złą) ✚ Wyniki egzaminu pisemnego maturalnego z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego osiągnięte przez uczniów ze szkół średnich w powiecie zwoleńskim kształtują się na średnim poziomie i są porównywalne lub niższe niż wynikami egzaminów maturalnych uczniów z powiatów ościennych oraz niższe (poza wynikami z egzaminu pisemnego z języka polskiego) niż średnie wyniki egzaminów maturalnych osiągnięte przez uczniów w województwie mazowieckim ✚ Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu osiąga z języka polskiego i matematyki (poziom podstawowy i rozszerzony) wyniki wyższe niż w powiatach ościennych i województwie mazowieckim*; według ogólnopolskich wskaźników EWD jest zaliczane do wąskiej grupy tzw. Szkół Sukcesu- szkół wysoce efektywnych** ✚ Wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie w okresie 5 lat szkolnych (lata od 2018/2019 do 2022/2023) kształtują się - średnio - na poziomie 75,59%; zaś egzaminów zawodowych w szkole branżowej I stopnia (bez podziału na specjalizacje) – 77,75%. Wyniki kwalifikacyjnych kursów zawodowych w ww. okresie wynoszą 100%. 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu – 2023 r. ✚ Tabela 10 ✚ Tabela 11

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych nie jest w pełni dostosowana do potrzeb rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Brak integracji oferty szkół zawodowych lub technicznych z potrzebami rynku pracy ✚ Brak innowacyjnych form współpracy szkół i przedsiębiorców (współpraca odbywa się jedynie w formie praktyk zawodowych (technikum) oraz w formie zajęć praktycznych- pracownicy młodociani (szkoła branżowa I stopnia) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Niski poziom wykształcenia mieszkańców powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ 17% ludności powiatu zwoleńskiego posiada wykształcenie wyższe, 32% policealne i średnie, a zasadnicze zawodowe i niższe - 51% mieszkańców ✚ Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu jest znacznie niższy niż średnia w województwie mazowieckim i w kraju ✚ Istnieje prawdopodobieństwo utrzymania się obecnego poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu - od 2011 r. wzrósł o 40,47% udział uczniów szkół branżowych 1 stopnia w liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Wykres 1 ✚ Tabela 12 ✚ Tabela 8 ✚ Tabela 6
Duże prawdopodobieństwo wzrostu wydatków własnych powiatu na szkolnictwo ponadpodstawowe	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. spada bezwzględna liczba osób w wieku 0-2 lata (dynamika zmian: -19,73%), 3-6 lat (dynamika zmian: - 3,77%) oraz 7-14 lat (dynamika zmian: -5,01%), co wskazuje na prawdopodobieństwo spadku populacji uczniów szkół ponadpodstawowych ✚ Prognozowany spadek liczby osób w wieku przedszkolnym i szkolnym (dynamika zmian liczby ludności w wieku 0-17 lat w okresie 2025-2050 wynosi: -15,15%) ✚ Nieznacznie zmniejszająca się od 2011 r. liczba uczniów szkół ponadpodstawowych oraz negatywne trendy demograficzne, przy zachowaniu dotychczasowego poziomu zatrudnienia (od 2011 r. liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczycielski pozostaje stała) i stanu infrastruktury skutkuje wysokim prawdopodobieństwem wzrostu wydatków własnych powiatu na edukację 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 5 ✚ Tabela 7 ✚ Tabela 8

CZAS WOLNY

Różnorodność, dostępność i jakość usług – również związanych ze spędzaniem czasu wolnego - oraz infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej ma kluczowe znaczenie dla warunków życia mieszkańców, atrakcyjność obszaru, a tym samym zatrzymanie dotychczasowych (szczególnie młodych) i pozyskanie nowych mieszkańców. Atrakcyjna i odpowiadająca potrzebom mieszkańców oferta usług spędzania czasu wolnego (kulturalna, rekreacyjna) może być jednym z istotnych czynników w procesie podejmowania decyzji osiedleńczych.

1.3. Kultura i rozrywka

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Kultura i rozrywka” w powiecie zwoleńskim prezentuje Zestawienie 3.

Zestawienie 3: Fakty i tezy – obszar „Kultura i rozrywka”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejące placówki kulturalne w powiecie	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W powiecie funkcjonowały w 2021 r. dwie instytucje kultury: Dom Kultury w Zwoleniu i Świetlica Gminna w Policznie oraz 15 bibliotek gminnych (wraz z filiami), w tym Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Kochanowskiego pełniąca także funkcję biblioteki powiatowej ✚ Biblioteki gminne w 2021 r. wyposażone były łącznie w 85 komputerów dostępnych dla czytelników (ich liczba wzrosła 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 13

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<p>od 2011 r. o ponad 80%), a ich księgozbiór liczył 164 925 woluminów (liczba woluminów od 2011 r. wzrosła o 17%)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ W strukturze Domu Kultury w Zwoleniu funkcjonuje Kino „Świt” z salą widowiskową na 273 osoby ✚ W powiecie zlokalizowane są i funkcjonują dwa muzea: Muzeum Regionalne w Zwoleniu (muzeum gminne) oraz Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie ✚ Powiat nie posiada własnej infrastruktury kulturalnej – incydentalnie korzysta z infrastruktury Miasta Zwolenia 	
Dobra dostępność do placówek kulturalnych	<ul style="list-style-type: none"> ✚ 40,39 % badanych mieszkańców powiatu twierdzi, że dostęp do instytucji kultury jest bardzo dobry lub dobry; 30,46% respondentów ocenia go jako wystarczający (ani dobry, ani zły) ✚ Liczba placówek kultury na 10 tys. mieszkańców jest porównywalna do liczby placówek w woj. mazowieckim, ale o połowę niższa niż w kraju ✚ Główna placówka kulturalna w powiecie zlokalizowana jest w Zwoleniu – co umożliwia mieszkańcom powiatu skorzystanie z dojazdu środkami publicznego transportu drogowego ✚ Liczba osób przypadających na 1 placówkę biblioteczną jest ponad połowę niższa niż w woj. mazowieckim i w Polsce (i od 2011 r. spada) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu - 2023 ✚ Tabela 13
Istniejące oferty kulturalne i rozrywkowe: gminne i powiatowa	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Oferta Domu kultury w Zwoleniu obejmuje zajęcia dla dzieci (muzyczne, plastyczne, ogólnorozwojowe) i dla dorosłych ✚ Przy centrach kultury działały w 2021 r. 4 sekcje oraz 16 klubów artystycznych, skupiających w 2021 r. 318 osób (liczba uczestników sekcji i klubów rośnie od 2011 r.) ✚ Oferta domu kultury jest kierowana głównie do dzieci i ludzi młodych (87,69 % członków grup artystycznych działających przy Domu Kultury w Zwoleniu kultury stanowią dzieci i młodzież szkolna) ✚ Oferta rozrywkowa obejmuje organizację cyklicznych i jednostkowych imprez i wydarzeń. Od 2011 r. wzrasta liczba organizowanych w powiecie imprez (w okresie 2011-2021 odnotowano 85% wzrost) ✚ Oferty bibliotek gminnych obejmują promocję czytelnictwa poprzez zajęcia, prelekcje, spotkania autorskie, wystawy, ✚ Od 2011 r. wzrosła liczba wypożyczonych książek ✚ Liczba czytelników w 2021 r. na 10 tys. ludności (167 osób) była znacznie wyższa niż w woj. mazowieckim (139 osób) i kraju (127 osób) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 13 ✚ www.dkzwolen.pl ✚ Wykres 2 ✚ Wykres 3
Niezintegrowana oferta kulturalna i rozrywkowa na terenie powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Gminy i powiat nie mają wspólnej ani skoordynowanej oferty usług kulturalnych i rozrywkowych ✚ Powiat i gminy informują o realizowanych wydarzeniach (w tym rozrywkowych, kulturalnych, sportowych) innych jednostek samorządu terytorialnego z obszaru powiatu na swoich stronach internetowych ✚ Powiat współpracuje z Miastem Zwoleń przy realizacji powiatowej oferty kulturalnej korzystając z infrastruktury Gminy Zwoleń 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu ✚ Raport o stanie powiatu z 2021 r.
Nie w pełni odpowiadająca potrzebom mieszkańców oferta kulturalna i rozrywkowa na terenie powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Z oferty kina w 2021 r. skorzystało blisko 3,5 tys. osób. Od 2019 r. liczba widzów spadła o 75% (to ewidentny skutek pandemii koronawirusa) ✚ W 2021 r. ponad 12 tys. osób uczestniczyło w imprezach organizowanych na terenie powiatu. Mimo wzrostu liczby imprez liczba ich uczestników spada od 2011 r. (w okresie 2011-2021 spadła o 26,69%) ✚ W 2021 r. muzea powiatu zwoleńskiego odwiedziło 22,8 tys. osób. Od 2011 r. liczba osób odwiedzających muzea spadła o 24,47% 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 13 ✚ Raport o stanie powiatu za 2021 ✚ Badania ankietowe mieszkańców

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> ✚ 43,70 % badanych mieszkańców powiatu twierdzi, że liczba i atrakcyjność wydarzeń kulturalnych oraz rozrywkowych na terenie powiatu jest zła lub bardzo zła. 33,11% badanych mieszkańców ocenia liczbę i atrakcyjność wydarzeń kulturalnych jako przeciętną (ani dobrą, ani złą) 	powiatu - 2023

1.4. Sport i rekreacja

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Sport i rekreacja” w powiecie zwoleńskim prezentuje Zestawienie 4.

Zestawienie 4: Fakty i tezy – obszar „Sport i rekreacja”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/ tezy	Dowód
Istniejąca infrastruktura sportowa i rekreacyjno-wypoczynkowa oraz oferta sportowo-rekreacyjna	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu w 2020 r. funkcjonowały dwa stadiony i sześć boisk (piłkarskie i wielozadaniowe), a także 2 małe obiekty sportowe ✚ Zajęcia sportowe prowadzone są przez kluby sportowe. Na terenie powiatu działalność prowadzi 8 klubów sportowych skupiających w 2020 r. 547 członków (w 16 sekcjach sportowych) ✚ W klubach sportowych ćwiczyło w 2020 r. 997 osób, przy czym 81,14% ćwiczących to osoby poniżej 18 roku życia. ✚ Od 2018 r. rośnie (dynamika zmian dodatnia) liczba członków klubów sportowych na 1 tys. mieszkańców, osiągając w 2020 r. poziom 28,04 (wyższy niż w woj. mazowieckim (25,3), w kraju (26,5)). 	✚ Tabela 14
Niska dostępność do infrastruktury sportu i rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> ✚ 30,12 % badanych mieszkańców powiatu twierdzi, że dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji jest zły lub bardzo zły, a dodatkowe 32,89% ocenia go jako średni (ani dobry, ani zły) ✚ Większość mieszkańców powiatu zwoleńskiego korzysta z oferty spędzania czasu wolnego (zajęcia sportowe) w gminach położonych poza granicami powiatu ✚ Powiat charakteryzuje bardzo niski stopień nasycenia drogami dla rowerów: 0,58 km/100km² (znacznie niższy niż w woj. mazowieckim - 7,62 km/100 km² i kraju – 5,92 km/100 km²) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu – 2023 ✚ Tabela 32 ✚ Tabela 14
Nie w pełni zagospodarowane na potrzeby rekreacji tereny zielone na obszarze powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W 2021 r. lasy zajmowały 10 428,67 ha, a parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej (głównie w Mieście Zwoleniu) – 24,15 ha. Z uwagi na rolniczy charakter powiatu na znacznym jego obszarze nie występują tereny zieleni urządzonej ✚ Niezagospodarowane w pełni na potrzeby sportu i rekreacji pozostają tereny zielone przy zalewie w Zwoleniu 	✚ Dane własne powiatu

1.5. Aktywność i integracja społeczna (w tym wsparcie osób z niepełnościami)

Poziom aktywności społecznej mieszkańców jest jednym z elementów składowych kapitału społecznego. Aktywność społeczna przejawia się w udziale mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym⁷, w tym także ich działalnością w organizacjach społecznych czy grupach nieformalnych. Liczba funkcjonujących organizacji społecznych oraz ich aktywność jest istotnym wyznacznikiem poziomu aktywności społecznej mieszkańców.

⁷ Opis w rozdziale 1.3. opracowania

Tezy wynikające z analizy obszaru „Aktywność społeczna mieszkańców” powiatu zwoleńskiego prezentuje Zestawienie 5.

Zestawienie 5: Tezy – obszar „Aktywność społeczna mieszkańców”

Teza	Uzasadnienie tezy	Dowód
Niska, ale poprawiająca się aktywność społeczna mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu działają 84 organizacje pozarządowe; 80 stowarzyszeń (w tym 32 ochotnicze straże pożarne) i 4 fundacje. Od 2011 r. na terenie powiatu zwoleńskiego zarejestrowano 31 organizacji społecznych, a wyrejestrowano 6 ✚ Na stałym poziomie pozostaje udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej powiatu zwoleńskiego. Udział ten – wynoszący w 2021 r. 3,2% jest wyższy niż w regionie (2,9%) i taki sam, jak w kraju (3,2%) ✚ Saldo wyrejestrowań NGO-sów jest dodatnie, co oznacza, że więcej organizacji pozarządowych rejestruje niż wyrejestrowuje swoją działalność na terenie powiatu zwoleńskiego ✚ Wskaźnik organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców w 2021 r. wyniósł 2,42 i był zdecydowanie niższy niż w regionie (4,89) i kraju (4,09) ✚ Dynamika zmian wskaźnika organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców jest dodatnia – od 2011 r. wartość wskaźnika wzrosła o 50,31% 	✚ Tabela 16

Integracja społeczna to zespolenie i zharmonizowanie elementów zbiorowości społecznej, rozumiane jako intensywność i częstotliwość kontaktów między członkami tej zbiorowości. Ważnym elementem integracji mieszkańców jest włączanie w życie społeczne i wspieranie osób wykluczonych społecznie.

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Integracja społeczna mieszkańców” powiatu zwoleńskiego prezentuje Zestawienie 6.

Zestawienie 6: Fakty i tezy – obszar „Integracja społeczna mieszkańców”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejące instytucje i oferta usług wspierających integrację mieszkańców (na szczeblu gminnym i powiatowym)	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu funkcjonuje 5 gminnych ośrodków pomocy społecznej (w gminach: Przyłęk, Tczów, Kazanów, Policzna i Zwolęń) oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (jednostka organizacyjna powiatu) ✚ Na terenie powiatu działa Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna oraz Poradnia zdrowia psychicznego i terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia (instytucje powiatowe) ✚ Na terenie powiatu funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Gródku (jednostka organizacyjna powiatu) ✚ Na terenie powiatu funkcjonuje Rodzinny Dom Dziecka (prowadzony przez Siostry Kapucynki Najświętszego Serca Jezusowego) oraz 2 schroniska dla osób bezdomnych. ✚ W gminach z terenu powiatu działają koła gospodyń wiejskich oraz jednostki ochotniczej straży pożarnej, integrujące społeczność lokalną ✚ Gminne ośrodki pomocy społecznej świadczą pomoc społeczną, wspierając mieszkańców znajdujących się w trudnym położeniu życiowym ✚ Każda z gmin powiatu zwoleńskiego zapewnia (za pośrednictwem stowarzyszeń) tymczasowe schronienie osobom bezdomnym ✚ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie udziela pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnościami; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 17 ✚ Strony internetowe gminnych ośrodków pomocy społecznej, PCPR w Zwoleniu, PPP w Zwoleniu, starostwa powiatowego ✚ Dane własne Starostwa Powiatowego w Zwoleniu

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna udziela dzieciom i młodzieży z terenu powiatu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomaga przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ✚ Dom Pomocy Społecznej w Gródku - placówka stałego pobytu dla osób przewlekle chorych psychicznie (kobiet i mężczyzn w wieku od 18 lat) świadczy całodobowe usługi w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych, wspomagających 	
Istnienie infrastruktury wspierającej integrację społeczną mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu zlokalizowana jest publiczna infrastruktura wspierająca integrację mieszkańców: budynki bibliotek, Dom Kultury w Zwoleniu, świetlica w Policznej, budynki Domu Pomocy Społecznej, Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej. Na terenie powiatu nie ma mieszkań chronionych ✚ Na terenie powiatu dostępne są publiczne tereny zielone (24,15 ha) i przestrzenie publiczne 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 14 ✚ Tabela 17 ✚ Badanie ankietowe mieszkańców powiatu - 2023
Średnia dostępność i wysoka jakość świadczonych usług wspierających integrację mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W 2021 r. liczba miejsc w stacjonarnych placówkach pomocy społecznej (z filiami) na 1 tys. mieszkańców w powiecie zwoleńskim wyniosła 47,2 i była wyższa niż w województwie mazowieckim (30,9) i w Polsce (31,3), choć spadała od 2011 r. (sytuacja w tym zakresie się pogarsza) ✚ 40,32 % osób wypowiedziających się na temat działania placówek pomocy społecznej ocenia pomoc społeczną realizowaną na terenie powiatu jako złą lub bardzo złą; przeciwnego zdania jest 25,00 % badanych. 34,68% respondentów ocenia pomoc społeczną jako przeciętną (ani dobrą, ani złą) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 17 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu - 2023
Niewystarczająca jakość infrastruktury i wyposażenia placówek wspierających integrację społeczną mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Infrastruktura placówek wspierających integrację społeczną mieszkańców, będących w gestii powiatu wymaga modernizacji (w tym remontów pomieszczeń) ✚ Istnieją potrzeby związane z poprawą jakości technicznej placówek oraz dostosowania placówek do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ✚ Istnieją potrzeby placówek wspierających integrację społeczną mieszkańców związane z doposażeniem w sprzęt, w tym rehabilitacyjny, komputerowy i multimedialny oraz pomoce dydaktyczne i terapeutyczne 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu (spotkania z zespołem ds. opracowania strategii) ✚ Dane własne powiatu
Brak integracji usług społecznych wspierających integrację mieszkańców na terenie powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Usługi społeczne wspierające włączenie społeczne i integrację mieszkańców nie są zintegrowane; gminne ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centrum pomocy rodzinie prowadzą działania niezależnie, w granicach miejscowej i rzeczowej własności 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Niespełnione standardy dostępności infrastruktury i usług dla osób z niepełnosprawnościami	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Infrastruktura publiczna (w tym biblioteki, ośrodki kultury, urzędy, jednostki organizacyjne powiatu, placówki wspierające integrację społeczną) nie jest lub jest w niewielkim stopniu dostępna dla osób z niepełnosprawnościami (w tym osób na wózkach inwalidzkich) ✚ Nie funkcjonują ułatwienia w dostępie do usług dla osób z niepełnosprawnościami (osób głuchych, niemych, niewidomych, z niepełnosprawnością umysłową) ✚ 43,91% badanych ocenia udogodnienia dla osób z niepełnosprawnością na terenie powiatu jako złe lub bardzo złe; przeciwnego zdania jest 10,13% mieszkańców powiatu. 29,05% 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu (spotkania z zespołem ds. opracowania strategii) ✚ Tabela 13 ✚ Badania ankietowe mieszkańców

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	respondentów twierdzi, że udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami są przeciętne (ani dobre, ani złe)	powiatu - 2023
Wysoki, ale malejący poziom wykluczenia społecznego	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W 2021 r. odnotowano wysoką wartość wskaźnika udziału beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców (576 – wyższą niż w woj. mazowieckim – 304; w kraju – 373) ✚ Od 2011 r. spada liczba beneficjentów pomocy społecznej oraz gospodarstw korzystających z pomocy społecznej, w tym beneficjentów i gospodarstw poniżej kryterium dochodowego 	✚ Tabela 17
Wzrastający poziom integracji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Obniżający się poziom wykluczenia społecznego (opis w wierszu powyżej) ✚ Wzrastająca liczba osób ćwiczących w klubach sportowych (o 63,44% od 2018 r.) ✚ Istotny wzrost liczby członków grup artystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 17 ✚ Tabela 14

1.6. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia to wszelka działalność, której celem jest zapobieganie chorobom i ich leczenie, utrzymanie rozwoju psychicznego, fizycznego i społecznego człowieka, przedłużanie życia, zapewnienie zdrowego rozwoju następnym pokoleniom. Ochrona zdrowia obejmuje umacnianie zdrowia (profilaktyka nieswoista), zapobieganie chorobom (profilaktyka swoista), wczesne wykrywanie chorób, leczenie zapobiegające ich rozwojowi oraz ograniczające ich skutki, rehabilitację, opiekę medyczno-społeczną nad ludźmi niepełnosprawnymi oraz opieka nad nieuleczalnie chorymi. Ochrona zdrowia realizowana jest przez podmioty niepubliczne, w tym społeczne i gospodarcze oraz podmioty publiczne, w tym utworzone przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty lub województwa).

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Ochrona zdrowia” powiatu zwoleńskiego prezentuje Zestawienie 7.

Zestawienie 7: Fakty i tezy – obszar: Ochrona zdrowia

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejące placówki i infrastruktura służąca ochronie zdrowia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej (dla którego organem tworzącym jest powiat), w skład którego wchodzi: <ul style="list-style-type: none"> – Przychodnia Specjalistyczna (obejmująca 15 poradni, specjalistycznych, w tym poradnia zdrowia psychicznego i terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia), – Szpital (obejmujący izbę przyjęć, oddział chorób wewnętrznych, oddział medycyny paliatywnej, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, ośrodek rehabilitacji dziennej, zakład rentgenodiagnostyki i pracownia tomografii komputerowej), – Zakład Rehabilitacji, – Pogotowie ratunkowe (2 zespoły ratownictwa medycznego) ✚ Na terenie powiatu działa 16 przychodni, w tym 5 podległych samorządowi terytorialnemu (szczebla gminnego) ✚ Przy Zespole Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu funkcjonuje Szkolny Gabinet Stomatologiczny, który świadczy bezpłatne usługi stomatologiczne dla uczniów ze szkół i przedszkoli z gminy Zwoleń oraz uczniów z dwóch zwoleńskich szkół średnich prowadzonych przez powiat. ✚ Placówki publiczne dysponują infrastrukturą i sprzętem medycznym niezbędnym do ich funkcjonowania ✚ Na terenie powiatu działa 10 aptek (liczba aptek w okresie 2011-2021 nie uległa zmianie) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ https://zoz.zwolen.net ✚ Tabela nr 15 ✚ Dane własne powiatu

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Niewystarczająca jakość infrastruktury i wyposażenia powiatowych placówek ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Infrastruktura placówki ochrony zdrowia, dla której organem tworzącym jest powiat wymaga dalszej modernizacji lub rozwoju ✚ Istnieją potrzeby związane z dalszą poprawą jakości technicznej obiektów (w tym poradni i POZ, budowa parkingu), budową obiektów związanych ze świadczeniem usług zdrowotnych (budowa obiektu na potrzeby Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego i Oddziału Medycyny Paliatywnej, budowa budynku laboratorium, apteki, administracji) i z doposażeniem placówki w sprzęt medyczny (w tym urządzenia usg, respiratory, urządzenia OCT- okulistyka) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Niska dostępność do świadczeń podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Liczba placówek podstawowej opieki zdrowotnej na 1 tys. mieszkańców (w 2021 r. 5 placówek na 1 tys. ludności) jest nieznacznie niższa niż w województwie mazowieckim i kraju (w 2021 r. 6 placówek na 1 tys. ludności) ✚ Nieco ponad 50% porad mieszczących się w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej udzielana jest przez placówki podległe samorządowi terytorialnemu; odsetek ten utrzymuje się od 2011 r. na porównywalnym poziomie (od 50,63% w 2011 r. do 49,25 % w 2021 r.) ✚ 60,92% badanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego ocenia dostępność opieki zdrowotnej na terenie powiatu jako bardzo niską lub niską 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 15 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu - 2023
Niewystarczająca oferta usług specjalistycznej opieki zdrowotnej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W szpitalu powiatowym funkcjonuje oddział chorób wewnętrznych, oddział medycyny paliatywnej, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, ośrodek rehabilitacji dziennej, zakład rentgenodiagnostyki i pracownia tomografii komputerowej Pozostałe usługi zdrowotne specjalistyczne wymagające opieki szpitalnej (np. położnictwo, szpitalny oddział ratunkowy) nie są dostępne na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ https://zoz.zwolen.net
Niska jakość podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ 60,92% badanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego ocenia jakość opieki zdrowotnej na terenie powiatu jako bardzo niską lub niską, a 25,82% jako średnią. Przeciwnego zdania (ocena dobra lub bardzo dobra) jest jedynie 12,58% badanych 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu – 2023
Brak dostępności do wysokospecjalistycznych usług zdrowotnych (w tym diagnostyki) na terenie powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu nie są świadczone wysokospecjalistyczne usługi zdrowotne (onkologia, choroby układu krążenia). Nie jest prowadzona również diagnostyka w ww. zakresie. Zgony w powiecie zwoleńskim są powodowane głównie przez choroby, których leczenie wymaga specjalistycznych usług zdrowotnych. W 2021 r. 36,2% wszystkich zgonów na terenie powiatu zwoleńskiego spowodowanych było chorobami układu krążenia (w woj. mazowieckim - 30,5%, w kraju - 34,8%), a 20,1% - nowotworami (w woj. mazowieckim - 18,6%, w kraju - 19,6%) ✚ Większość mieszkańców powiatu zwoleńskiego korzysta ze świadczeń specjalistycznej opieki zdrowotnej poza granicami powiatu ✚ Wysokospecjalistyczne usługi zdrowotne dostępne są w Warszawie (odległość: 104 km), Lublinie (84 km) i Radomiu (33 km), w których zlokalizowane są szpitale specjalistyczne i instytuty medyczne 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ https://zoz.zwolen.net ✚ Wykres 4 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu – 2023 ✚ Tabela 32

1.7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne zapewnia stabilne funkcjonowanie ogółu obywateli i jest rozumiane jako bezpieczeństwo każdego człowieka, jego życia, zdrowia, mienia, realizacji praw podmiotowych

i wszelkich form życia zbiorowego w organizacji państwowej, w której współżyją ludzie, czyli także bezpieczeństwo wszelkich instytucji publicznych, społecznych i prywatnych. W niniejszej diagnozie poziom bezpieczeństwa mieszkańców powiatu będzie analizowany w dwóch aspektach: w kontekście bezpieczeństwa zapewnianego przez instytucje państwa i osobistego, w tym zdrowotnego mieszkańców.

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Bezpieczeństwo publiczne” powiatu zwoleńskiego prezentuje Zestawienie 8.

Zestawienie 8: Fakty i tezy – obszar „Bezpieczeństwo publiczne”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejące instytucje i infrastruktura służąca ochronie bezpieczeństwa, w tym zdrowotnego Mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W strukturach powiatu funkcjonuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (współpracujące przy wykonywaniu zadań ustawowych z UG w Zwoleniu, Tczowie, Kazanowie, Policznie, Przyłęku), które podejmuje działania związane z zarządzaniem w sytuacjach kryzysowych ✚ Na terenie powiatu działa Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej oraz 32 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 12 jednostek działa w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym stanowiącym integralną część systemu bezpieczeństwa państwa, zapewniającego koordynację walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz ratownictwa technicznego, ekologicznego i medycznego ✚ Na terenie powiatu działa Powiatowa Komenda Policji w Zwoleniu oraz 1 posterunek policji (w Kazanowie) ✚ W powiecie funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej (w tym szpital i pogotowie ratunkowe) oraz 16 przychodni lekarskich ✚ Na terenie powiatu zlokalizowana jest Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna 	✚ Tabela 14
Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i osobistego ⁸	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Niski poziom przestępczości (w 2021 r. liczba oszacowanych, stwierdzonych przestępstw na 1 tys. mieszkańców (13,07) była znacznie niższa niż w województwie mazowieckim (22,31) i kraju (21,51) Najwięcej stwierdzonych w 2021 r. przestępstw miało charakter kryminalny ✚ Wysoki poziom wykrywalności sprawców przestępstw (w 2021 r. poziom wykrywalności wynosił 76,10% i był znacznie wyższy niż w województwie mazowieckim: 64% i w kraju: 71%). ✚ 46,71% badanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego ocenia poziom bezpieczeństwa w powiecie jako bardzo dobry lub dobry, przeciwnego zdania jest 19,86 % badanych. Według 31,57% badanych poziom bezpieczeństwa na terenie powiatu jest przeciętny (ani dobry, ani zły) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Wykres 5 ✚ Wykres 6 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu - 2023

1.8. Wyzwania rozwojowe – wymiar społeczny

WYZWANIA ROZWOJOWE POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

Podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej Powiatu

Pełniejsze dostosowanie infrastruktury do potrzeb starzejącego się społeczeństwa oraz osób z niepełnosprawnościami

WYMIAR SPOŁECZNY

Poprawa zakresu i jakości usług (społecznych, zdrowotnych) i dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców (w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami)

Zapewnienie dostosowanej do potrzeb mieszkańców oferty spędzania czasu wolnego (w tym oferty kulturalnej, sportowej i związanej z rekreacją)

Sieciowanie lub zintegrowanie usług społecznych, zdrowotnych oraz spędzania czasu wolnego

2. WYMIAR GOSPODARCZY

Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki wyznacza możliwości rozwojowe gminy oraz decyduje o sytuacji ekonomicznej jej mieszkańców. Na kondycję gospodarki wpływa wiele powiązanych ze sobą czynników, w tym: stopień przedsiębiorczości i aktywność gospodarcza mieszkańców, aktywność instytucji otoczenia biznesu, dostępność usług doradczych i finansowych. Aktywność gospodarcza mieszkańców przekłada się na liczbę i kondycję lokalnych firm oraz wyznacza możliwości dochodowe gospodarstw domowych i instytucji samorządowych. Dostępność i wysoka jakość usług doradczych wspiera konkurencyjność lokalnej gospodarki, dostępność do usług finansowych umożliwia pozyskanie funduszy niezbędnych do stabilnego prowadzenia działalności operacyjnej oraz finansowania projektów inwestycyjnych.

Lokalna gospodarka rozwija się, jeśli dysponuje odpowiednimi zasobami, w tym przestrzenią przygotowaną do prowadzenia działalności produkcyjnej i usługowej oraz odpowiednimi zasobami ludzkimi. Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój gospodarczy jest również lokalny rynek pracy i kształtująca go sytuacja demograficzna (zmiany w funkcjonalnych grupach ludności) oraz jakość kapitału ludzkiego (w tym poziom wykształcenia potencjalnych pracowników).

2.1. Przedsiębiorczość

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Przedsiębiorczość” w powiecie zwoleńskim prezentuje Zestawienie 9.

Zestawienie 9: Fakty i tezy – obszar „Przedsiębiorczość”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Wzrastająca liczba przedsiębiorców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. wzrasta liczba przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w powiecie zwoleńskim; wzrost ten w okresie 2011-2021 (36,52%) jest nieco wolniejszy niż w województwie mazowieckim (37,41%) i szybszy niż w Polsce (24,97%) ✚ Większość podmiotów gospodarczych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (udział w ogólnej liczbie przedsiębiorców wahał się w badanym okresie w przedziale 81,97%-84,35%). 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 19
Stabilna struktura działalności prowadzonej przez podmioty gospodarcze	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Najliczniejszą grupą są mikroprzedsiębiorcy (96,44%); małe przedsiębiorstwa stanowią 3,08% ogólnej liczby przedsiębiorców; średnie: 0,42% a duże – 0,06% ✚ Udział podmiotów prowadzących działalność w usługach jest wysoki (w 2021 r. wyniósł 62,53%) i pozostaje stabilny od 2011 r. ✚ W 2021 r. 30,70% przedsiębiorców prowadzi działalność w dziale handel hurtowy i detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych (włączając motocykle), 14,89% w dziale budownictwo, 9,12% - przetwórstwo przemysłowe, 8,97% - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Tylko 1,06% przedsiębiorców prowadzi działalność w dziale rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Działalność w pozostałych działach prowadzi 35,26% przedsiębiorców ✚ Niewielkie zmiany w strukturze działalności prowadzonej przez podmioty gospodarcze zarejestrowane w powiecie zwoleńskim na przestrzeni 2011-2021) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 19 ✚ Wykres 7 ✚ Wykres 8

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Niski, ale wzrastający poziom przedsiębiorczości mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Wartość wskaźnika podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców w 2021 r. dla powiatu zwoleńskiego (75) była zdecydowanie niższa niż w woj. mazowieckim (168) i Polsce (128). Dynamika zmian wskaźnika w okresie 2011-2021 wynosiła 47,05% i była wyższa o 15,8 punktów procentowych niż w regionie i o 19,05 punktu procentowego niż w Polsce ✚ Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. wynosiła 126,2 i była niższa niż w woj. mazowieckim (285,4) i kraju (216). Jednakże liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców rosła w okresie 2011-2021 w powiecie zwoleńskim (o 52,96%) szybciej niż w regionie (41,35) i kraju (38,10) ✚ Bardzo niski udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie podmiotów nowo zarejestrowanych ogółem gospodarczych (4,47%), niższy niż w regionie (9,15%) i kraju (7,02%). W okresie 2011-2021 liczba nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów wzrosła o 82,44% 	✚ Tabela 19
Niekorzystne perspektywy rozwoju działalności gospodarczej opartej o endogeniczne potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Obniżające się zainteresowanie kluczową gałęzią gospodarki powiatu zwoleńskiego (rolnictwem) – w okresie 2011-2021 spadała liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w tym dziale (o 51,21%) ✚ Liczba podmiotów działających w sektorze rolno-spożywczym pozostaje na stałym poziomie od 2011 r. (w 2021 r. w tym sektorze działało 31 przedsiębiorców) ✚ Od 2019 r. w rejestrze REGON nie były rejestrowane nowe podmioty sektora przetwórstwa rolno-spożywczego 	✚ Tabela 18
Niewystarczające zasoby ludzkie dla prowadzenia działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Pogarszająca się dostępność zasobów dla rynku pracy – od 2011 r. spada liczba osób w wieku produkcyjnym (spadek o 12,38%); według prognoz demograficznych do 2050 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym spadnie o dalsze 22,62% ✚ Brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy (różnica między liczbą osób wchodzących na rynek pracy i schodzących z rynku pracy wykazuje od 2018 r. wartości ujemne) 	✚ Tabela 4 ✚ Tabela 7 ✚ Wykres 9
Niekorzystne warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Niewielka (niższa niż w regionie i w kraju) i malejąca liczba instytucji otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej oraz niska liczba podmiotów działających w dziedzinach gospodarki wspierających prowadzenie działalności gospodarczej ✚ Najważniejszymi instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość działającymi na terenie powiatu są: stowarzyszenie Związek Przedsiębiorców dla Biznesu (zrzeszające przedsiębiorców z terenu powiatu) oraz Cech Rzemiosł Różnych ✚ 49% ankietowanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego uważa warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie powiatu za złe lub bardzo złe; przeciwnego zdania jest 9,93 % badanych. 	✚ Tabela 20 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu 2023 ✚ Dane własne powiatu
Niska dostępność terenów dla prowadzenia działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powiat dysponuje 25 ha nieruchomości inwestycyjnych na terenie gminy Zwoleni (w tym 23 ha obecnie są użytkowane rolniczo) ✚ W zasobie nieruchomości Skarbu Państwa położonych na terenie powiatu zwoleńskiego znajdują się głównie tereny użytkowane rolniczo (część z nich charakteryzuje niska atrakcyjność inwestycyjna z uwagi na niewielką powierzchnię, rozproszenie lub konieczność zmian przeznaczenia gruntu i wyposażenia w infrastrukturę techniczną) 	✚ Dane własne powiatu ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu 2023

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> 44,33% ankietowanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego uważa, że dostępność do terenów przeznaczonych pod inwestycje jest zła lub bardzo zła; przeciwnego zdania jest 17,33% badanych 	

2.2. Rynek pracy i bezrobocie

Zrównoważony rynek pracy jest czynnikiem istotnym dla rozwoju lokalnej gospodarki, a jednocześnie należy do najważniejszych czynników determinujących jakość życia. Sytuacja na rynku pracy jest ściśle związana z demografią (która z jednej strony może kształtować rynek pracy, a z drugiej być od niego w pewnym stopniu zależna), popytem na różnego rodzaju dobra i usługi oraz gotowością lokalnych przedsiębiorstw do zwiększania produkcji i zatrudnienia.

Fakty i tezy wynikające z analizy rynku pracy w powiecie zwoleńskim prezentuje **Zestawienie 10**.

Zestawienie 10: Fakty i tezy – obszar „Rynek pracy”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejące instytucje rynku pracy i realizowane inicjatywy wspierające rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> Na terenie powiatu działają: Powiatowy Urząd Pracy, Młodzieżowe Centrum Kariery w Zwoleniu (pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe dla ludzi młodych) Na terenie powiatu nie działają agencje pracy W rejestrze instytucji szkoleniowych (świadczących szkolenia na rzecz bezrobotnych, skierowanych przez urząd pracy) są zarejestrowane 3 instytucje z obszaru powiatu: Ośrodek Szkolenia Kierowców S.C. Zdzisław Bielecki, Ewa Bielecka, Centrum Kształcenia Zawodowego w Zwoleniu oraz Fundacja „Follow Me”. Na terenie powiatu działają: Cech Rzemiosł Różnych oraz Związek Przedsiębiorców dla Biznesu jako instytucje partnerstwa lokalnego, Na terenie powiatu działa Powiatowa Rada Rynku Pracy w Zwoleniu Ww. instytucje prowadzą działalność m.in. w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, aktywizacji zawodowej, poradnictwa pracy i doradztwa zawodowego, rozwój zasobów ludzkich i kształtowania polityki pracy Powiatowy Urząd Pracy w Zwoleniu współpracuje z przedstawicielami przedsiębiorców, szkół ponadpodstawowych i jednostek samorządu terytorialnego przy opracowaniu „Monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych” W powiecie zwoleńskim są realizowane: porozumienie o utworzeniu partnerstwa „Na rzecz wsparcia i rozwoju ekonomii społecznej w powiecie zwoleńskim” i porozumienie na rzecz rozwoju kształcenia dualnego na terenie powiatu zwoleńskiego w ramach realizacji zadania publicznego pod nazwą: „Zwoleński Cech na miarę XXI wieku” 	<ul style="list-style-type: none"> www.zwolen.praca.gov.pl Dane własne powiatu

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Niewystarczająca jakość infrastruktury i braki w wyposażeniu powiatowych instytucji rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Infrastruktura powiatowych instytucji rynku pracy (Powiatowego Urzędu Pracy w Zwoleniu) wymaga modernizacji ✚ Istnieją potrzeby związane z poprawą jakości technicznej obiektów (termomodernizacja, budowa sali konferencyjnej na potrzeby efektywnego pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego), dostępności (dostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami) i z wyposażeniem placówki w sprzęt (zakup środka transportu) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Słabo rozwinięty, ale stosunkowo stabilny rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W powiecie zwoleńskim w 2021 r. 62,6% aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu zwoleńskiego pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 11,1% w przemyśle i budownictwie, a 8,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) a 0,8% - w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości) ✚ Struktura zatrudnienia w poszczególnych gałęziach gospodarki jest stabilna od 2011 r. ✚ Aktualna struktura zatrudnienia na terenie powiatu zwoleńskiego (w kluczowej gałęzi gospodarki - rolnictwie) w bliskiej przyszłości może ulec zmianie. Z prognozy liczby pracujących w podregionach województwa mazowieckiego w przekroju sektorowym i zawodowym do 2025 przewidywany jest znaczny spadek liczby pracujących rolników, ogrodników, leśników i rybaków; spadek liczby pracowników biurowych oraz robotników przemysłowych i rzemieślników. Prognozowany jest <u>silny wzrost liczby pracujących specjalistów</u>, a także przedstawicieli władz publicznych, wyższych kierowników i urzędników oraz niewielki wzrost liczby pracowników w siłach zbrojnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 21 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu 2023 ✚ Wykres 10
Niska dostępność miejsc pracy i wysokie bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> ✚ 74,17% badanych mieszkańców powiatu ocenia, że dostępność miejsc pracy jest niska lub bardzo niska. Przeciwnego zdania jest jedynie 6,62% respondentów ✚ W powiecie zwoleńskim w 2021 r. pracowało 119 osób na 1 tys. mieszkańców (jest to wartość niższa niż w regionie (323) i w kraju (257)) ✚ Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła w 2021 r. 10,8%, więcej niż w regionie (4,6%) i kraju (5,4%) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Wykres 9
Niewystarczające oferty rynku pracy i możliwości rozwoju zawodowego	<ul style="list-style-type: none"> ✚ 66,22% badanych mieszkańców powiatu twierdzi, że warunki pracy i możliwość rozwoju zawodowego na terenie powiatu są złe lub bardzo złe. Przeciwnego zdania jest jedynie 9,93% respondentów ✚ Oferta edukacyjna szkół technicznych i branżowych funkcjonujących na terenie powiatu zwoleńskiego nie jest w pełni dostosowana do potrzeb rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu – 2023 ✚ Dane własne powiatu
Pogarszająca się dostępność zasobów dla rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W 2021 r. 59,1% populacji powiatu zwoleńskiego stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, a 19,1% - w wieku przedprodukcyjnym ✚ W okresie 2011-2021 spadła liczba osób w wieku produkcyjnym (o 12,38%). Niekorzystne zmiany w grupie osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców następują szybciej niż w regionie (w latach 2011-2021 w województwie mazowieckim liczba osób w wieku produkcyjnym spadła o 2,94%, a w kraju o 9,94%) ✚ Różnica liczby mieszkańców w wieku 20-24 lata i 60-64 lata od 2018 r. jest ujemna (malą do 2012 r. do 2020 r.). Oznacza to brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 4 ✚ Wykres 11 ✚ Tabela 7 ✚ Tabela 6 ✚ Wykres 1 ✚ Dane własne powiatu

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Negatywny wpływ na dostępność zasobów pracy w przyszłości ma prognozowany spadek liczby osób w wieku mobilnym (18-44 lata) w populacji mieszkańców powiatu zwoleńskiego (o 36,18%) ✚ Negatywny wpływ na dostępność zasobów pracy ma ujemne saldo migracji, w tym migracji ludzi młodych (w wieku 24-39 lat) i dodatnia dynamika zmian (wskazująca na pogarszanie się sytuacji w tym zakresie) ✚ Niski poziom wykształcenia mieszkańców powiatu zwoleńskiego (niższy niż w woj. mazowieckim i kraju) wpływający na niską jakość zasobów dla rynku pracy ✚ Część absolwentów technikum rejestrujących się w PUP nie przystępuje do egzaminów dojrzałości ani egzaminów zawodowych 	

2.3. Rolnictwo

Kluczową gałęzią gospodarki powiatu zwoleńskiego jest rolnictwo: 62,6% aktywnych zawodowo osób w powiecie zwoleńskim w 2021 r. było zatrudnionych w sektorze: rolnictwo, leśnictwo i rybactwo. Ponadto **75,56 %** powierzchni powiatu zwoleńskiego zajmują **grunty rolne**.

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Rolnictwo” w powiecie zwoleńskim prezentuje **Zestawienie 11**.

Zestawienie 11: Fakty i tezy – obszar „Rolnictwo”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Rolniczy charakter powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Większość mieszkańców powiatu mieszka na wsi. W 2021 r. ludność miejska stanowiła 21,11% ogółu mieszkańców powiatu. Sytuacja ta jest stabilna od 11 lat (zmiana na korzyść mieszkańców wsi w okresie 2011-2021 r. wynosi 4,21%) ✚ W 2021 r. w powiecie zwoleńskim 62,6% aktywnych zawodowo mieszkańców pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo). Struktura pracujących wg grup ekonomicznych jest stabilna od 2011 r. ✚ 73,65.% powierzchni powiatu zwoleńskiego (42 223,90 ha) stanowią grunty rolne 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 1 ✚ Wykres 7 ✚ Tabela 23
Przeciętny potencjał rolniczy powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Użytki rolne stanowią 86,82% gruntów rolnych (mniej niż w województwie mazowieckim) ✚ Nieznacznie niższy niż w województwie mazowieckim jest udział gruntów leśnych w gruntach rolnych: wynosi on w powiecie – 8,47%. Wyższy niż w województwie mazowieckim jest udział innych gruntów w gruntach rolnych wynoszący 4,69% ✚ Teren powiatu zwoleńskiego charakteryzuje średni wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmujący cztery czynniki składowe, tj. jakość gleby, klimat, rzeźba terenu, stosunki wodne⁹ ✚ Średniej i niskiej jakości gleby; głównie biellicowe i płowe ✚ Region garwolińsko-koziński (w którym położony jest powiat zwoleński) należy do strategicznych obszarów żywielskich, przesądających o samowystarczalności żywnościowych województwa mazowieckiego¹⁰ 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 1 ✚ Tabela 23 ✚ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego 2018 ✚ Mapa 3 ✚ Mapa 6

⁹ Wskaźnik WRPP odzwierciedla potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynikający z warunków naturalnych. Został on opracowany w IUNG-PIB w latach siedemdziesiątych, w ramach badań dotyczących metodologii oceny jakości gruntów rolnych w Polsce.

¹⁰ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, 2018

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> 85,57% użytków rolnych powiatu to użytki w dobrej kulturze 	
Niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych na terenie powiatu	<ul style="list-style-type: none"> W strukturze gruntów dominują gospodarstwa dysponujące arealem do 15 ha (91,33 % wszystkich gospodarstw), w tym 54,43% gospodarstw rolnych to gospodarstwa do 5 ha, 30,08% - od 5-10 ha, 9,81% - od 10-15 ha. Tylko 8,67% gospodarstw dysponuje arealem powyżej 15 ha 18,54 % powierzchni gruntów rolnych zajmują gospodarstwa do 5 ha, 27,21% - od 5-10 ha, 15,32% - od 10-15 ha, a 38,93% - powyżej 15 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Tabela 22
Obniżająca się atrakcyjność i przeciętna konkurencyjność działalności rolniczej	<ul style="list-style-type: none"> 99,81% gospodarstw rolnych na terenie powiatu zwoleńskiego osiąga dochody z działalności rolniczej, ale tylko dla 29,22% dochody z działalności rolniczej są podstawowym (powyżej 50%) źródłem dochodów W 37,08% gospodarstw podstawowym źródłem dochodów jest dochód z pracy najmniejszej, a dla 12,99%- dochody z emerytury lub renty Brak grup producenckich, choć w powiecie funkcjonuje Stowarzyszenie Producentów „Nasza truskawka zwoleńska” Od 2011 r. spada liczba przedsiębiorstw działających w sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Od 2019 r. nie zarejestrowano nowych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego Prognozowany spadek liczby pracujących rolników, ogrodników, leśników i rybaków¹¹ 36,55 % badanych mieszkańców powiatu twierdzi, że konkurencyjność działalności rolniczej na terenie powiatu jest przeciętna (ani dobra, ani zła). Jako niską (lub bardzo niską) konkurencyjność działalności rolniczej na terenie powiatu ocenia 25,51% badanych. Przeciwnego zdania jest 18,62 % respondentów 	<ul style="list-style-type: none"> Tabela 22 Wykres 7 Tabela 18 Dane własne powiatu
Istniejące instytucje wspierające działalność rolniczą	<ul style="list-style-type: none"> Na terenie powiatu działa Mazowiecka Izba Rolnicza, która jest reprezentowana przez Powiatową Radę Mazowieckiej Izby Rolniczej Rolników z terenu powiatu wspiera Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne powiatu

2.4. Turystyka

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Turystyka” w powiecie zwoleńskim prezentuje **Zestawienie 12**.

Zestawienie 12: Fakty i tezy – obszar „Turystyka”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejące zabytki i atrakcje turystyczne	<ul style="list-style-type: none"> W powiecie zwoleńskim funkcjonują dwa muzea: Muzeum Regionalne w Zwoleniu (muzeum gminne) oraz Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie Zabytki na terenie powiatu zwoleńskiego: Zespół kościoła parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego w Kazanowie, Zespół kościoła par. pw. św. Stanisława Biskupa w Kowalkowie, Zespół dworski - Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, Zespół kościoła par. pw. Św. Trójcy w Gródku, Kościół par. pw. św. Stefana w Policznie, Zespół pałacowy w Policznie, Gorzelnia 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne powiatu

¹¹ Raport „Barometr zawodów 2021” opracowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, https://barometrzwodow.pl/forecast-card-zip/2021/report_pl/raport_województwo_mazowieckie_2021.pdf

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<p>w Policznie, Kaplica pw. św. Zofii w Przyłęku, Kościół par. pw. św. Floriana w Łagowie, Kościół par. pw. św. Jana Chrzyciela w Tczowie, Kościół par. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Jasieńcu Soleckim, Zespół dworski w Strykowicach Górnych, Zespół dworski w Sycynie Południowej, Zespół Kościoła Parafialnego pw. Świętego Krzyża w Zwoleniu</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Przez teren powiatu zwoleńskiego przebiega 5 szlaków turystycznych (Zielony, Żółty, Niebieski, Rodu Kochanowskich oraz wielofunkcyjny szlak turystyczny obejmujący tereny doliny Scynki i Doliny Zwoleńki) ✚ Na terenie powiatu zlokalizowane są szlaki piesze, rowerowe i konne 	
Przeciętne walory krajobrazowe	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powiat zwoleński położony jest na terenie Niziny Środkowomazowieckiej (Równina Kozienicka) i Wzniesień Południowomazowieckich (Równina Radomska) oraz częściowo Wyżyny Lubelskiej (Małopolski Przełom Wisły) ✚ Krajobraz powiatu zwoleńskiego jest otwarty, wiejski (z ośrodkiem małomiasteczkowym w Kazanowie i Zwoleniu), rolniczy, płaski, w części północno- zachodniej lesisty; urozmaicony obszarami przyrodniczymi i elementami krajobrazu naturalnego (doliny rzek, tereny leśne oraz kępy drzew, łąki) ✚ W krajobrazie kulturowym powiatu zwoleńskiego przeważają zabytki o charakterze sakralnym (kościół, kaplice, cmentarze oraz obiekty małej architektury: kapliczki, krzyże i figury przydrożne). Występują też zabytki dworskie i folwarczne ✚ Na terenie powiatu znajdują się 4 rezerваты przyrody o pow. 263,07 ha, park krajobrazowy (Kozienicki Park Krajobrazowy), obszary chronionego krajobrazu (Dolina rzeki Zwoleńki) i zespół przyrodniczo-krajobrazowy (Sycyna) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 26 ✚ Dane własne powiatu
Brak infrastruktury wspierającej rozwój turystyki j (hotele, punkty gastronomiczne)	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W 2021 r. powiecie zwoleńskim działał 1 hotel (Vanilla House w Zwoleniu) dysponujący 31 miejscami noclegowymi z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych i salą konferencyjną ✚ W 2021 r. miejsca hotelowe zapewniał również zespół domków turystycznych (dysponujący 24 miejscami) i kwatera agroturystyczna (16 miejsc) ✚ Jedynie 47 miejsc noclegowych ma charakter całoroczny (zapewnione przez hotel i agroturystykę) ✚ W 2021 r. w powiecie zwoleńskim działało kilkanaście obiektów gastronomicznych ✚ Liczba miejsc noclegowych w powiecie zwoleńskim na 1000 mieszkańców (2,03) w 2021 r. była zdecydowanie niższa niż w regionie (11,84) i kraju (20,64) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 24
Niewystarczająca promocja i brak wspólnej oferty turystycznej gmin położonych na terenie powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Nie istnieje wspólna oferta turystyczna gmin położonych na terenie powiatu i powiatu ✚ Nie wypracowano wspólnego, zintegrowanego produktu turystycznego w oparciu o rodzime potencjały lub dziedzictwo kulturowe powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Niski potencjał turystyczny powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Słabnie zainteresowanie ofertą turystyczną powiatu - w 2021 r. muzea powiatu zwoleńskiego odwiedziło 22,8 tys. osób. Od 2011 r. liczba osób zwiedzających muzea spadła o 24,47% ✚ Powiat zwoleński charakteryzuje się niskim poziomem atrakcyjności turystycznej ✚ Powiat zwoleński należy do grupy powiatów bez dominującego rodzaju walorów turystycznych ✚ 32,45 % badanych mieszkańców powiatu twierdzi, że możliwości turystyczne powiatu, jego walory krajobrazowe i 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 24 ✚ Tabela 13 ✚ Mapa 1 ✚ Mapa 2

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<p>obiekty dziedzictwa kulturowego są przeciętne (ani dobre, ani złe). Taka sama liczba respondentów uważa możliwości turystyczne powiatu, jego walory krajobrazowe i obiekty dziedzictwa kulturowego za niskie (lub bardzo niskie). Przeciwnego zdania jest 33,77 % respondentów</p>	

2.5. Wyzwania rozwojowe – wymiar gospodarczy

WYZWANIA ROZWOJOWE POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

Zapewnienie systemowego wsparcia przedsiębiorcom (w tym zachęcanie do korzystania z rozwiązań systemowych, na poziomie krajowym i regionalnym)

WYMIAR GOSPODARCZY

Integracja oferty turystycznej oraz promowanie produktu turystycznego - marki Jana Kochanowskiego

Opracowanie strategii promocji powiatu w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe powiatu

Wsparcie rolnictwa, w tym działania na rzecz tworzenia lokalnych grup producenckich oraz obrotu lokalnymi produktami

Skorelowanie oferty edukacyjnej powiatu z potrzebami rynku pracy

3. WYMIAR ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNY

Lokalne środowisko przyrodnicze tworzą zasoby przyrodnicze, wpływające w znacznej mierze na konkurencyjność powiatu, tj. uwarunkowania i walory naturalne, tereny zielone (zieleń miejska, lasy) oraz jakość środowiska naturalnego (powietrza, gleb i wód). Lokalne środowisko naturalne chronione jest poprzez wprowadzenie ograniczeń dla działalności człowieka (zakazy prawne dotyczące terenów szczególnie cennych przyrodniczo) oraz podejmowanie przez jednostki samorządu terytorialnego działań służących zachowaniu dobrego stanu środowiska (w tym działania powiatu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej i odpadami komunalnymi).

3.1. Zasoby naturalne i formy ochrony przyrody

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Zasoby naturalne i formy ochrony przyrody” powiatu zwoleńskiego prezentuje **Zestawienie 13**.

Zestawienie 13: Fakty i tezy - obszar „Zasoby naturalne i formy ochrony przyrody”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejące formy ochrony przyrody	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powiat zwoleński charakteryzuje się niskim udziałem terenów prawnie chronionych (11% w powierzchni powiatu) ✚ Na terenie powiatu występują nw. formy ochrony przyrody: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Rezerваты przyrody („Miodne”, „Okólny Ług”, „Ługi Helenowskie” i „Borowiec”) ✓ Park krajobrazowy (Kozienicki Park Krajobrazowy) ✓ Obszary chronionego krajobrazu (Dolina rzeki Zwoleńki) ✓ Obszary Natura 2000 (Ostoja Kozienicka, Małopolski Przełom Wisły, Puszcza Kozienicka, Przełom Wisły w Małopolsce, Dolina Zwoleńki) ✓ Użytki ekologiczne ✓ Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Sycyna) ✓ Pomniki przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 26 ✚ www.crfop.gdos.gov.pl
Istniejące zasoby naturalne	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu zwoleńskiego występują kruszywa naturalne drobne i grube, surowce ilaste, torfy, opoki i kreda pizująca ✚ Wydobywanie surowców prowadzone jest na terenie nie rozpoznanym geologicznie, bez wymaganej prawem geologicznym i górniczym koncesji na eksploatację - na terenie powiatu znajduje się duża ilość „dzikich” wyrobisk, które wymagają rekultywacji ✚ Na terenie powiatu eksploatowane są piaski w trzech z siedmiu udokumentowanych złożach: Ranachów II, Bierdzież I, Zwoleń 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu zwoleńskiego
Przeciętne walory krajobrazowe	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W granicach powiatu znajduje się Kozienicki Park Krajobrazowy i jego otulina. Poza Puszcza Kozienicką niewielkie kompleksy leśne występują na terenie całego powiatu. Lesistość powiatu wynosi 18,00% ✚ 📄 32,45 % badanych mieszkańców powiatu twierdzi, że walory krajobrazowe są przeciętne (ani dobre, ani złe). Taka sama liczba respondentów uważa walory krajobrazowe za niskie (lub bardzo niskie). Przeciwnego zdania jest jedynie 33,77 % respondentów 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 26 ✚ Dane własne powiatu zwoleńskiego ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu - 2023

3.2. Stan i ochrona środowiska naturalnego (w tym klimatu)

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Stan i ochrona środowiska naturalnego” powiatu zwoleńskiego prezentuje Zestawienie 14.

Zestawienie 14: Fakty i tezy – obszar „Stan i ochrona środowiska naturalnego, w tym klimatu”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Dobry stan środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Stosunkowo wysoka jakość powietrza Od 2011 r. o 17,5% zmniejszyła się emisja gazów z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych na terenie powiatu zwoleńskiego (listę zakładów szczególnie uciążliwych zawiera Tabela 27) Ponadto emisja zanieczyszczeń gazowych na km² z zakładów szczególnie uciążliwych w okresie 2011-2021 była w powiecie zwoleńskim zdecydowanie niższa niż w woj. mazowieckim i w Polsce. Negatywnie na jakość powietrza w powiecie wpływa emisja powierzchniowa, pochodząca z sektora bytowego oraz emisja liniowa (transport i komunikacja samochodowa) ✚ Stosunkowo wysoka jakość gleb Na stan gleb na terenie powiatu wpływają czynniki pochodzenia: naturalnego (niskie zagrożenie) i antropogenicznego: m.in. komunikacja i transport samochodowy, składowanie odpadów lub palenie odpadów, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba (zagrożenie może być ograniczane w przyszłości z uwagi na rosnącą świadomość ekologiczną mieszkańców) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 25 ✚ Tabela 28 ✚ Dane własne powiatu ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu - 2023
Zanieczyszczenie powietrza w wyniku emisji powierzchniowej, liniowej i punktowej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Negatywnie na jakość powietrza wpływa emisja powierzchniowa, pochodząca z sektora bytowego. Źródłami ciepła w sektorze prywatnym są w powiecie są głównie źródła tradycyjne. ✚ Negatywnie na jakość powietrza wpływa emisja liniowa (transport i komunikacja samochodowa) ✚ Powiat zwoleński leży w strefie mazowieckiej, w której w 2019 r. doszło do przekroczenia normatywnych stężeń zanieczyszczeń (poziomów dopuszczalnych lub docelowych): benzo/a/pirenu w pyłe PM₁₀, pyłów PM₁₀ i PM_{2,5}, ozonu O₃¹². Wyniki analiz WIOŚ w Warszawie wskazują, że przyczyną przekroczeń ww. pyłów i benzo/a/pirenu jest głównie emisja powierzchniowa (związana z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno- bytowym) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu ✚ www. powietrze. gios.gov.pl
Rozwój infrastruktury technicznej wspierającej ochronę środowiska	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie zwoleńskim wzrosła w stosunku do 2011 r. o 36,48% i w 2021 r. wynosiła 167,2 km ✚ Długość czynnej sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej) w powiecie zwoleńskim wzrosła w stosunku do 2011 r. o 32,50% i w 2021 r. wynosiła w powiecie 58 382 m ✚ Od 2019 r. 100% ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia jest oczyszczanych ✚ Na terenie powiatu lokowane są instalacje OZE na budynkach prywatnych i publicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 22 ✚ Dane własne powiatu
Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. nastąpił wzrost liczby osób korzystających z gazu o 137,54%. W 2021 r. z gazu korzystało 1803 gospodarstwa (o 113,55% więcej niż w 2011 r.) – głównie w mieście ✚ Od 2011 r. nastąpił wzrost liczby gospodarstw wykorzystujących gaz do ogrzewania domostw (o 217,69%). W 2021 r. 772 gospodarstwa wykorzystywały gaz w tym celu 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 27

¹² Przekroczono normy ustanowione z uwagi na stan zdrowia ludzi w każdej z wymienionych kategorii, a w przypadku ozonu – również z uwagi na ochronę roślin

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powstające Instalacje OZE na budynkach prywatnych (panele solarne i pompy ciepła) ✚ Od 2019 r. rośnie ilość odpadów zebranych selektywnie (o 90,36%) i udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów (o 35,40%) 	
Istniejący, ale przeciętny potencjał rozwoju energetyki solarnej i wiatrowej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powiat zwoleński charakteryzuje średni potencjał rozwoju energetyki solarnej ✚ Powiat zwoleński charakteryzuje średni potencjał energetyki wiatrowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Mapa 4 ✚ Mapa 5

3.3. Wyzwania rozwojowe – wymiar środowiskowo-klimatyczny

WYZWANIA ROZWOJOWE POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego

WYMIAR ŚRODOWISKOWY

Upowszechnienie i podejmowanie działań mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń i zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii

Upowszechnianie lub podejmowanie działań środowiskowo-klimatycznych wspierających rozwój gospodarki (w tym rolnictwa i turystyki) zintegrowanej z ochroną zasobów i walorów przyrodniczych

4. WYMIAR PRZESTRZENNY

Przestrzeń jako jedno z najważniejszych dóbr publicznych powinna podlegać szczególnej ochronie i być kształtowana w sposób zachowujący ład przestrzenny stanowiący - obok ładu środowiskowego, gospodarczego, społecznego i instytucjonalno-politycznego - podstawowy komponent ładu zintegrowanego każdej społeczności samorządowej.

Kształtowanie ładu przestrzennego nie jest zadaniem własnym powiatu¹³; podobnie jak sprawy dotyczące wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz - dlatego też diagnoza powiatu w ww. zakresie porusza jedynie najważniejsze z punktu widzenia rozwoju powiatu kwestie.

4.1. Położenie. Układ przestrzenno-administracyjny

Powiat zwoleński położony jest południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego (**Mapa 6**) na pograniczu Przedgórze Iłżeckiego i Doliny Kozienickiej, w odległości 28 km od Radomia.

Powiat graniczy z 3 powiatami z terenu województwa mazowieckiego (od północy z powiatem kozienickim, od południa z powiatem lipskim, od zachodu z powiatem radomskim ziemskim) oraz z 2 powiatami z terenu województwa lubelskiego (od wschodu z powiatami: puławskim i opolskim).

Powiat obejmuje obszar 4 gmin wiejskich: Kazanowa, Policzny, Przyłęka, Tczowa i 1 gminy miejsko-wiejskiej – Zwoleń (**Mapa 7**).

4.2. Gospodarka nieruchomościami i ład przestrzenny

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Gospodarka nieruchomościami i ład przestrzenny” powiatu zwoleńskiego zawiera **Zestawienie 15**.

Zestawienie 15: Fakty i tezy – obszar „Gospodarka nieruchomościami i ład przestrzenny”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Niestabilna polityka przestrzenna na obszarze powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Niski stopień pokrycia powierzchni powiatu miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (28,1%), stabilny od 2011 r . ✚ Stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest niższy niż w regionie ✚ Od 2015 r. wzrasta liczba decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców 	✚ Wykres 12
Ograniczone możliwości prowadzenia aktywnej polityki gospodarowania nieruchomościami przez powiat	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Niestabilna sytuacja przestrzenna na terenie powiatu (opis powyżej) ✚ Niewielki i malejący zasób nieruchomości powiatowych (w 2021 r. - 208 ha), będący podstawą gospodarki nieruchomościami przez powiat w ramach zadań własnych powiatu 	✚ Tabela 28

¹³ Kompetencje w zakresie planowania przestrzennego zastrzeżone są dla samorządu gminnego oraz samorządu wojewódzkiego.

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Ograniczone możliwości dot. wspierania rozwoju mieszkalnictwa publicznego oraz rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powiat nie dysponuje nieruchomościami przeznaczonymi pod budownictwo mieszkaniowe ✚ Powiat dysponuje 25 ha nieruchomości inwestycyjnych na terenie gminy Zwoleń (w tym 23 ha obecnie są użytkowane rolniczo) ✚ W zasobie nieruchomości Skarbu Państwa położonych na terenie powiatu zwoleńskiego znajdują się głównie tereny użytkowane rolniczo (część z nich charakteryzuje niska atrakcyjność inwestycyjna) 	✚ Tabela 29
Gospodarowanie publicznym zasobem nieruchomości przez właściwe organy	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powiat gospodaruje powiatowym zasobem nieruchomości oraz zasobem nieruchomości Skarbu Państwa zgodnie z przyjętym planem gospodarowania powiatowym zasobem nieruchomości i zasobem nieruchomości Skarbu Państwa ✚ Gminy z terenu powiatu gospodarują gminnym zasobem nieruchomości zgodnie z planem gospodarowania gminnym zasobem nieruchomości 	✚ Dane własne powiatu

4.3. Infrastruktura techniczna

Kwestie wodociągów i zaopatrzenia mieszkańców w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz należą do zadań własnych gmin. Dlatego też diagnoza w ww. zakresie obejmie najistotniejsze z punktu widzenia jakości życia mieszkańców kwestie.

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Infrastruktura techniczna” powiatu zwoleńskiego prezentuje Zestawienie 16.

Zestawienie 16: Fakty i tezy – obszar „Infrastruktura techniczna”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejąca sieć elektryczna i telekomunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu zwoleńskiego zlokalizowana jest jedna stacja transformatorowa 110/15 kV (GPZ) o mocy zainstalowanej 26 MVA z wewnętrzną rozdzielnią średniego napięcia o 32 polach w tym 2 pola rezerwowe. Z rozdzielni tej wyprowadzone są ciągi liniowe, zasilających 385 stacji transformatorowych 15/0,4 kV ✚ Łączna moc transformatorów zainstalowanych ww. stacjach wynosi 32,9 MVA ✚ Na terenie powiatu zwoleńskiego zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej (wydano pozwolenia budowlane na 13 stacji telefonii komórkowej) 	✚ Dane własne powiatu
Rozwijająca się sieć wodno-kanalizacyjna	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej na terenie powiatu wzrosła o 22,18 %. W 2021 r. wynosiła ona 659,2 km, a korzystało z niej 25 836 osób ✚ Od 2011 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wzrosła o 22,18 %. W 2021 r. wynosiła ona 167,2 km, a korzystało z niej 11 188 osób (głównie w mieście Zwoleń) ✚ Na terenie powiatu zwoleńskiego od 2011 r. funkcjonuje 5 oczyszczalni ścieków. W 2021 r. z oczyszczalni ścieków komunalnych korzystało 12 994 (głównie w mieście Zwoleniu) 	✚ Tabela 25 ✚ Tabela 27
Rozwijająca się sieć gazowa	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. długość czynnej sieci gazowej na terenie powiatu wzrosła o 32,50 %. W 2021 r. wynosiła ona 58 382 m, a korzystało z niej 4 489 osób 	✚ Tabela 27

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Brak centralnej sieci ciepłowniczej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu brak jest ciepłowniczej sieci centralnej, natomiast funkcjonuje szereg małych kotłowni lokalnych, opalanych różnymi materiałami, głównie tradycyjnymi ✚ Kotłownie lokalne znajdują się przeważnie w obiektach użyteczności publicznej ✚ Sprzedaż energii cieplnej w powiecie koncentrowała się na obszarze miasta i wynosiła w 2021 r. 24 711 GJ 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu zwoleńskiego ✚ Tabela 26
Niska dostępność do internetu szerokopasmowego	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Wskaźnik penetracji budynkowej (stosunek liczby budynków znajdujących się w zasięgu sieci NGA30 do liczby wszystkich budynków w obszarze) w gminach powiatu zwoleńskiego jest znacznie niższy niż wskaźnik dla Polski ✚ 34,86% mieszkańców powiatu zwoleńskiego, którzy wzięli udział w badaniu oceniają dostęp do internetu jako zły lub bardzo zły, a 26,32% jako średni (ani dobry, ani zły) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Wykres 14 ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu 2023
Rosnąca dostępność do infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Od 2011 r. udział osób korzystających z instalacji wodociągowej wzrósł o 37,68%. W 2021 r. 72,2% ogólnej liczby mieszkańców powiatu korzystało z instalacji wodociągowej. ✚ Od 2011 r. udział osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej wzrósł o 8,62%. W 2021 r. 31,5% ogólnej liczby mieszkańców powiatu korzystało z instalacji kanalizacyjnej ✚ Od 2011 r. udział osób korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych wzrósł o 9,35%. W 2021 r. 37,4% ogólnej liczby mieszkańców powiatu korzystało z oczyszczalni ścieków komunalnych ✚ Od 2011 r. udział osób korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych wzrósł o 9,35%. W 2021 r. 37,4% ogólnej liczby mieszkańców powiatu korzystało z oczyszczalni ścieków komunalnych ✚ Od 2011 r. udział osób korzystających z instalacji gazowej wzrósł o 113,55%. W 2021 r. 12,6% ogólnej liczby mieszkańców powiatu korzystało z instalacji gazowej 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 25 ✚ Tabela 27

4.4. Infrastruktura i dostępność drogową, kolejową oraz rowerową

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Infrastruktura drogową, kolejową oraz rowerową” powiatu zwoleńskiego prezentuje **Zestawienie 17**.

Zestawienie 17: Fakty i tezy – obszar: „Infrastruktura i dostępność drogową, kolejową oraz rowerową”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Brak infrastruktury kolejowej	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Brak systemu dróg kolejowych na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Istniejąca infrastruktura drogową. Zadawalająca jakość infrastruktury drogową	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Układ drogowy w powiecie tworzą: <ul style="list-style-type: none"> ✓ drogi krajowe <ul style="list-style-type: none"> nr 12 (Granica państwa – Łęknica - Żagań, Szprotawa - Dzieńmierowice, Głogów – Leszno – Kalisz - Łask, Sulejów – Opoczno – Radom – Zwoleń - Puławy – Kurów – Lublin – Piaski – Chełm – Dorohusk – Granica – państwa - długość 24,7 km) i nr 79 (Warszawa - Góra Kalwaria, Konary – Koźnice - Zwoleń – Lipsko – Czekarzewice, Nowe Brzesko - Kraków –Trzebinia – Chrzanów – Jaworzno – Katowice – Chorzów – Bytom - długość 21 km) ✓ drogi wojewódzkie <ul style="list-style-type: none"> nr 733 (Zakrzew –Wolanów–Kowala–Skaryszew– Karszówka długość 15,8km) nr 787 (droga 737 - stacja kolejowa Pionki – Suskowola – Sucha – Zwoleń długość 7,3 km) 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne Gminy ✚ Tabela 30 ✚ Badania ankietowa mieszkańców powiatu 2023

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ drogi powiatowe (239,237 km w 2021 r.) ✓ drogi gminne (592,5 km w 2021 r.) ✓ Uzupełnieniem systemu drogowego są drogi gminne wewnętrzne ✚ Od 2011 r. wzrasta długość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni. Od 2011 r. długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej wzrosła o 2,17% ✚ Wskaźnik łącznej długości dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej na 100 km² powierzchni i dynamika jego wzrostu jest wyższa w powiecie zwoleńskim niż w woj. mazowieckim i kraju, co oznacza to szybszą, korzystną zmianę w zakresie gęstości sieci drogowej w powiecie zwoleńskim ✚ 📄 75,16 % ankietowanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego uważa, że stan dróg w powiecie jest bardzo dobry, dobry lub średni ✚ 📄 72,84 % ankietowanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego uważa, że stan chodników w powiecie jest bardzo dobry, dobry lub średni 	
Istniejąca infrastruktura rowerowa Słaba dostępność do dróg rowerowych	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Bardzo niski stopień nasycenia drogami rowerowymi (znacznie niższy niż w woj. mazowieckim i kraju) ✚ Nieznacznie wzrastająca od 2011 r. długość dróg rowerowych i gęstość dróg rowerowych w powiecie zwoleńskim ✚ Istniejące szlaki rowerowe turystyczne na terenie powiatu: zielony, czerwony i niebieski ✚ Na terenie powiatu zwoleńskiego jest planowana niewielka część tras rowerowych o znaczeniu ponadlokalnym ✚ 📄 63,08 % ankietowanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego uważa, że stan dróg rowerowych w powiecie jest bardzo dobry, dobry lub średni 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 30 ✚ Dane własne powiatu ✚ Mapa 10 ✚ Badania ankietowa mieszkańców powiatu 2023
Dobra dostępność drogowa inwestycyjna	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dostępność drogowa inwestycyjna (tj. dostępność do większych ośrodków zapewniających zaspokojenie potrzeb usługowych dla przedsiębiorców) jest dobra i wynika z przebiegu i krzyżowania się na terenie powiatu dróg krajowych nr 12 i nr 79 oraz systemu dróg gminnych i powiatowych ✚ W najbliższych latach planowana jest do wykonania droga ekspresowa S12, której budowa wpisana została do Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.). W 2020 r. rozpoczęte zostały także prace projektowe dotyczące obwodnicy Zwolenia w ciągu drogi krajowej nr 79. Inwestycja ta realizowana będzie w ramach programu budowy 100 obwodnic na lata 2020-2030. 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Mapa 9
Niewystarczająca dostępność drogowa z punktu widzenia jakości życia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dostępność drogowa powiatu z punktu widzenia jakości życia mieszkańców (przesądza o niej położenie powiatu względem Warszawy- ośrodka wojewódzkiego) jest niewystarczająca - obszar radomski (w skład którego wchodzi powiat zwoleński) jest sklasyfikowany jako obszar o najniższym dostępie do dóbr i usług 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Mapa 9 ✚ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, 2018

4.5. Transport publiczny

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Transport publiczny” powiatu zwoleńskiego prezentuje Zestawienie 18.

Zestawienie 18: Fakty i tezy - obszar – „Transport publiczny”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Brak transportu pasażerskiego kolejowego	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Na terenie powiatu nie funkcjonuje transport pasażerski kolejowy 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Funkcjonujący i dostępny zbiorowy transport publiczny autobusowy	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Transport publiczny na terenie powiatu zwoleńskiego obsługiwany jest przez prywatnych operatorów na podstawie stosownych zezwoleń i zaświadczeń ✚ Na terenie powiatu zwoleńskiego funkcjonują cztery linie autobusowe zapewniające połączenia gmin z terenu powiatu z siedzibą powiatu (miastem Zwoleniem). Trzy z nich to linie deficytowe realizujące przewozy użyteczności publicznej z dofinansowaniem ze środków FRPA oraz jedna linia wykonująca regularny przewóz osób na podstawie uzyskanego od Starosty zezwolenia ✚ Połączenia autobusowe z miastami sąsiadującymi ze Zwoleniem są organizowane przez właściwe województwa ✚ Dostęp do transportu publicznego jest oceniany jako zły lub bardzo zły przez 70,86% badanych, jako średni przez 15,23%, a jako dobry lub bardzo dobry jedynie przez 5,96% respondentów 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu ✚ Badania ankietowa mieszkańców powiatu 2023

4.6. Powiązania funkcjonalne

Powiązania funkcjonalne oparte na przepływie osób w związku z korzystaniem z dóbr lub usług oraz świadczeniem pracy stanowią podstawę dla wyodrębnienia obszarów funkcjonalnych i ich ośrodka centralnego.

Analiza przepływów mieszkańców powiatu zwoleńskiego w związku z korzystaniem przez nich z dóbr lub usług (**Tabela 31**) wykazała, że mieszkańcy powiatu zwoleńskiego (zarówno gminy Zwolenie, jak i pozostałych gmin powiatu) korzystają z usług zaspakajających ich podstawowe potrzeby (tj. związane z podstawową opieką zdrowotną, opieką żłobkową, wychowaniem przedszkolnym i edukacją szczebla podstawowego, drobne usługi) w miejscu zamieszkania.

Mieszkańcy powiatu zwoleńskiego korzystają z edukacji średniej i zawodowej, opieki dla osób starszych w ramach dziennych domów pobytu i stacjonarnego domu pomocy społecznej, usług rehabilitacyjno-opiekuńczych nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, całodobowej opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz z podstawowych usług handlowych na terenie powiatu; przy czym mieszkańcy Zwolenia - w miejscu zamieszkania, a mieszkańcy pozostałych gmin – poza miejscem zamieszkania.

Z pozaszkolnej edukacji i opieki dla dzieci i młodzieży, wydarzeń i imprez sportowych, usług związanych z wypoczynkiem (kino, kręgle, koncerty muzyczne, mecze itp.), uprawianiem sportu i rekreacji (siłownie, boiska, basen, itp), a także usług handlowych innych niż podstawowe mieszkańcy powiatu zwoleńskiego korzystają w miejscowościach położonych poza granicami powiatu, w tym w ośrodkach wojewódzkich i subregionalnych – mimo dostępności większości ww. usług na terenie powiatu zwoleńskiego.

Usługi zaspakajające potrzeby mieszkańców w zakresie edukacji wyższej, kultury wysokiej (teatr, muzea, wystawy, koncerty muzyki klasycznej), wysokospecjalistyczne usługi zdrowotne nie są dostępne na terenie powiatu zwoleńskiego – dlatego też mieszkańcy powiatu zwoleńskiego korzystają z nich w ośrodkach zlokalizowanych poza granicami powiatu, przede wszystkim w Warszawie, Lublinie lub w Radomiu.

Głównym miejscem pracy mieszkańców powiatu zwoleńskiego pozostaje obszar powiatu; większość mieszkańców gminy Zwolen znajduje zatrudnienie w miejscu zamieszkania, a pozostałych gmin powiatu - poza miejscem zamieszkania (**Wykres 14**).

Mieszkańcy powiatu zwoleńskiego znajdują zatrudnienie również poza powiatem, w tym w ośrodkach wojewódzkich i subregionalnych. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu zwoleńskiego w 2021 r. 2.713 osób wyjechało do pracy do innych gmin, a 1.769 pracujących przyjeżdżało do pracy z innych gmin spoza trenu powiatu¹⁴.

Korzystanie przez mieszkańców powiatu zwoleńskiego z większości usług (poza podstawowymi usługami socjalno-bytowymi) w Zwoleniu – mieście powiatowym (bowiem jedynie tam są one dostępne na terenie powiatu) świadczy o istnieniu silnych powiązań społecznych między Zwoleniem a otaczającymi go miejscowościami wiejskimi gminy Zwolen i pozostałymi gminami powiatu. Powiązania te wskazują, że Zwolen pełni rolę lokalnego ośrodka rozwoju i centrum obszaru funkcjonalnego, którego granice pokrywają się z granicami powiatu zwoleńskiego.

4.7. Wyzwania rozwojowe – wymiar przestrzenny

WYZWANIA ROZWOJOWE POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

Wzmacnianie współpracy z gminami na rzecz integrowania planowania przestrzennego na terenie powiatu

Rozwój transportu zbiorowego ponadgminnego na terenie powiatu

WYMIAR PRZESTRZENNY

Dalszy rozwój sieci drogowej (w tym dróg oraz ścieżek rowerowych)

Utrzymanie i wzmacnianie istniejących powiązań lokalnych

¹⁴ www.polskawliczbach.pl. Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy jest ujemne (-944).

5. WYMIAR INSTYTUCJONALNY

5.1. Stan finansów powiatu

Kluczowym czynnikiem wpływającym na stan finansów lokalnych jest zrównoważony budżet - wysokość dochodów, w tym dochodów własnych i wysokość wydatków, w tym poziom wydatków majątkowych, a także wysokość zadłużenia. Najistotniejszym zaś czynnikiem, który kształtuje zdolność powiatu zwoleńskiego do finansowania rozwoju jest generowana przez powiat nadwyżka operacyjna¹⁵, stanowiąca różnicę między kwotą dochodów a kwotą wydatków bieżących.

Fakty i tezy wynikające z analizy stanu finansów powiatu zwoleńskiego prezentuje **Zestawienie 19**.

Zestawienie 19: Fakty i tezy – obszar „Stan finansów powiatu”

Teza	Uzasadnienie tezy	Dowód
Stabilna sytuacja finansowa powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dodatni wynik finansowy w każdym roku w latach 2011-2021 (różnica między wydatkami budżetowymi i dochodami powiększonymi o różnicę między rozchodami i przychodami) ✚ Dodatni (i zwiększający się) wynik operacyjny netto w latach 2011-2021 	✚ Tabela 33
Poprawiająca się zdolność powiatu do finansowania rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dodatni (i zwiększający się) wynik operacyjny netto w latach 2011-2020 (nadwyżka operacyjna oznaczająca, że dochody bieżące są wyższe niż suma wydatków bieżących i rozchodów na spłatę długu) 	✚ Tabela 33

5.2. Zasoby instytucjonalne powiatu

Istotnym potencjałem, mającym wpływ na rozwój każdej jednostki samorządu terytorialnego jest potencjał instytucjonalny, oparty na odpowiednich strukturach organizacyjnych, kompetentnych i sprawnych urzędnikach, a także mechanizmach zapewniających właściwe wykorzystanie zasobów. Jednakże same struktury organizacyjne JST, z przyczyn praktycznych i kompetencyjnych, nie są w stanie stworzyć optymalnych warunków dla rozwoju lokalnego. Partnerami samorządu terytorialnego są zawsze inne podmioty administracji publicznej (rządowe, wojewódzkie), przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz sami mieszkańcy (działający również poprzez różnego rodzaju nieformalne inicjatywy).¹⁶

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Zasoby instytucjonalne” powiatu zwoleńskiego prezentuje **Zestawienie 20**.

¹⁵ Uzyskana nadwyżka operacyjna może zostać przeznaczona na spłatę długu i/lub finansowanie zadań majątkowych w zależności od potrzeb jednostki samorządu terytorialnego. Pożądany zatem jest wzrost poziomu nadwyżki operacyjnej zarówno brutto oraz nadwyżki operacyjnej netto (pomniejszonej o spłaty zadłużenia).

¹⁶ [MRL - System Analiz Samorządowych](#)

Zestawienie 20: Fakty i tezy – obszar „Zasoby instytucjonalne”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Ustalona struktura organizacyjna i zapewniona ciągłość działań powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powiat realizuje działania i świadczy usługi na rzecz społeczności lokalnej poprzez Starostwo Powiatowe (urząd świadczący pomoc władzom wykonawczym powiatu) oraz jednostki organizacyjne: Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zarząd Dróg, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Zespół Szkół Rolniczo-Technicznych, Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego, Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej, Dom Pomocy Społecznej w Gródku. ✚ W jednostkach organizacyjnych powiatu (z wyjątkiem SPZZOZ) zatrudnionych jest ogółem 318 pracowników, w tym 256 pracowników merytorycznych ✚ W powiecie funkcjonuje system zastępstw pracowniczych w Starostwie Powiatowym; Powiatowym Urzędzie Pracy, Zespole Szkół Rolniczo-Technicznych; Liceum Ogólnokształcącym W ograniczonym zakresie system zastępstw funkcjonuje w pozostałych jednostkach powiatu. Pracownicy są zastępowani doraźnie przez wyznaczonych, posiadających odpowiednie kwalifikacje i wiedzę pracowników, tak aby nieobecności nie wpływały na terminowość załatwianych spraw) ✚ Powiat charakteryzuje niska fluktuacja kadr, zapewniająca pamięć organizacyjną ✚ 9% osób zatrudnionych w Starostwie powiatowym to osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Dobra jakość usług świadczonych przez pracowników Starostwa powiatowego i jednostek organizacyjnych powiatu	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Stałe podnoszenie kwalifikacji przez pracowników urzędu na szkoleniach z umiejętności miękkich oraz szkoleniach merytorycznych ✚ 67,78% badanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego ocenia funkcjonowanie Starostwa Powiatowego jako bardzo dobre, dobre lub średnie 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu - 2023
Przeciętny poziom cyfryzacji w powiecie – ograniczony dostęp do e- usług.	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Elektroniczna komunikacja mieszkańców ze Starostwem Powiatowym w Zwoleniu odbywa się za pośrednictwem serwisu ePUAP. Starostwo korzysta także z platformy e-usług publicznych PeUP oraz dedykowanego systemu dla usług geodezyjnych (geoportal) ✚ Wszystkie systemy Starostwa Powiatowego w Zwoleniu świadczące e-usługi zintegrowane są z Węzłem Krajowym, co pozwala uwierzytelnić się w nich Profilem Zaufanym (login.gov.pl) ✚ Wewnętrzny system obiegu dokumentów funkcjonujący w starostwie został zintegrowany w platformami ePUAP i PeUP. ✚ W pozostałych jednostkach powiatowych nie wdrożono elektronicznego obiegu dokumentów, a skrzynki podawcze ePUAP obsługiwane są przez pracowników ręcznie ✚ W Starostwie Powiatowym funkcjonuje komercyjna skrzynka podawcza oraz lokalny portal mapowy z obsługą płatności elektronicznych ✚ Starostwo Powiatowe posiada zasoby techniczne pozwalające na świadczenie usług drogą elektroniczną ✚ W powiecie funkcjonuje System Obsługi Wsparcia (nowoczesna platforma, za pomocą której osoby niepełnosprawne i jednostki działające na ich rzecz: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy mogą elektronicznie składać wnioski o wsparcie finansowane przez PFRON). System pozwala na weryfikację wniosków osób indywidualnych i instytucji na etapie przyznawania dofinansowań, jak również na badanie skuteczności wydatkowania środków PFRON. Możliwe jest załatwienie sprawy drogą elektroniczną na każdym jej etapie. 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu ✚ Badania ankietowe mieszkańców powiatu - 2023

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
	<ul style="list-style-type: none"> ✚ W Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Zwoleniu stosowane są następujące systemy informatyczne: <ul style="list-style-type: none"> - Medicus On-Line - system z funkcjonalnościami przeznaczonymi dla pacjenta, umożliwiający samodzielną rejestrację do lekarza, informowanie pacjenta za pomocą SMS/e-mail o dacie wizyty, przypomnienie o szczepieniu czy informacje o programach profilaktycznych. W systemie tym umieszczana jest elektroniczna dokumentacja medyczna, co pozwala pacjentowi na samodzielne odczytanie opisu badania z pracowni USG, TK oraz RTG (o gotowym opisie badania pacjent informowany jest przez SMS/e-mail). - E-recepta - własny system za pomocą, którego pacjenci mogą zgłaszać zapotrzebowanie na wystawienie recepty. - EDM - elektroniczna dokumentacja medyczna pozwalająca pacjentowi na śledzenie historii swoich wizyt, zleceń i recept, do której pacjent ma dostęp poprzez Internetowe Konto Pacjenta. ✚ 📄 25% badanych mieszkańców powiatu zwoleńskiego twierdzi, że dostęp do usług publicznych świadczonych przez internet jest bardzo dobry lub dobry, 38,51% ocenia go jako średni, a 31,08 % jako zły lub bardzo zły 	

5.3. Współpraca z Gminami z obszaru powiatu

Fakty i tezy wynikające z analizy obszaru „Współpraca z gminami” powiatu zwoleńskiego prezentuje Zestawienie 21.

Zestawienie 21: Fakty i tezy – obszar „Współpraca z gminami”

Fakt/Teza	Uzasadnienie faktu/tezy	Dowód
Istniejąca współpraca między powiatem i gminami	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Istniejąca współpraca w oparciu o umowy partnerskie ze wszystkimi gminami z terenu powiatu w zakresie budowy lub modernizacji dróg ✚ Powiat i gminy informują o realizowanych wydarzeniach (w tym rozrywkowych, kulturalnych, sportowych) innych jednostek samorządu terytorialnego z obszaru powiatu na swoich stronach internetowych ✚ Powiat i gminy współpracują w zakresie organizacji transportu publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Tabela 34 ✚ Dane własne powiatu
Brak stałych form współpracy instytucjonalnej między powiatem i gminami	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Powiat i gminy z terenu powiatu nie zawiązały stałych form współpracy dla realizacji zadań publicznych lub wspierania rozwoju obszaru (np. związku komunalnego, grup zakupowych, stowarzyszeń, lokalnych grup działania, lokalnych organizacji turystycznych); nie uczestniczą też w takich formach współpracy obejmujących szerszą grupę podmiotów jako ich członkowie 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu
Brak integracji usług publicznych i systemowych działań gmin i powiatu mających na celu rozwój obszaru	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Oferta usług publicznych na terenie powiatu w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ✓ sportu i rekreacji, ✓ kultury i rozrywki, ✓ pomocy społecznej, nie jest zintegrowana. ✚ Powiat i gminy nie prowadzą wspólnej promocji (w tym gospodarczej i turystycznej) oraz nie podejmują wspólnych działań wspierających rozwój przedsiębiorczości, w tym turystyki oraz rolnictwa na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Dane własne powiatu

5.4. Wyzwania rozwojowe – wymiar instytucjonalny

**WYZWANIA
ROZWOJOWE
POWIATU
ZWOLEŃSKIEGO**

Cyfryzacja usług publicznych świadczonych przez powiat

Wzmocnienie stałej współpracy między powiatem i gminami

**WYMIAR
INSTYTUCJONALNY**

Integracja lub sieciowanie usług publicznych na terenie powiatu

6. WYZWANIA STRATEGICZNE POWIATU ZWOLEŃSKIEGO

Z wyzwań strategicznych powiatu zwoleńskiego w czterech analizowanych wymiarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowo-klimatycznym i przestrzennym wybrano wyzwania kluczowe, które dotyczą więcej niż jednego wymiaru, określając je jako strategiczne (Rys. 3).

Wyzwania strategiczne wyznaczają kierunki działań, których podjęcie będzie pozytywnie wpływać na rozwój społeczno-gospodarczy powiatu.

Rysunek 3: Wyzwania strategiczne Powiatu Zwoleńskiego

